

İÇİNDEKİLER

Şube Günlüğü	2
Şubeden Haberler	
• Ocak / Nisan Eğitimleri	4
• Üye Bilgilendirme	5
• SMM Kurultayı.....	6
• Teknik Görevli Toplantısı.....	7
• Şubemizde İKK Toplantısı	8
• Mehmet Soğancı'nın Basın Açıklaması	9
• Hasankeyfi Yaşatma Girişimi	10
• Kent sempozyumu	12
MMO'dan Haberler	
• Ar – Ge Açıklaması 19 Şubat 2009	16
• Erdemir Emin Koramaz Açıklaması 20 Şubat 2009	18
• TMMOB Sanayi Kongresi 2009'a Doğru Sanayi Sektörlerinin Durumu Sempozyumu-28 Şubat 2009	20
TMMOB'den Haberler	
• Su Hayattır Mitingi 15 Mart 2009	24
• Su Forum Paneli 19 – 20 Mart 2009	25
• Mehmet Soğancı Nato Açıklaması 2 Nisan 2009	27
Sosyal Etkinlik	
• Öğrenci Kurultayı	28
• 8 Mart Kadınlar Günü	31
• Batman Temsilcilik Binasının Açılışı.....	31
Kültür-Sanat	
• Doğudan Bir Ses Bitlis.....	32
• Celadet Elî Bedirxan	35
Üyelerimizden	
• Yeni Üye Kayıtları	39
• Yeni SMM Bùroları.....	39
• Üyelerimizden Haberler.....	40

Gündem sürekli değişirken;

Ülkemizdeki siyasi, ekonomik, toplumsal ve sosyal gündem sürekli değişiyor.

Bültenimiz baskıya girmeden önce Mardin ili Mazıdağı ilçesine bağlı Bilge(Kerte) köyünde 16'sı kadın 6'sı çocuk 44 yurttaşımız hunharca katledildi. Fatura töreye çıkartılmıştır. Yıllardır "Gap ve Sanayi Kongreleri" sonuç bildirgelemede söylediğimiz, Koruculuk sisteminden devlet vazgeçmede tereddüt yaşamaktadır. Devletin koruculaştırarak kendi "tarafına" aldığı köylüler, kendi içinde de iki taraf olmuştur. "Karşı yaka köylerimiz; kız alıp vermişiz" diyor ya şair, ondan da öte bir şey bu; karşı kapı evleri ve aynı soyağacından geliyorlar. Ama bu insanlara ölüm ve silah o kadar basitleşmiş ki silahı eline iş ve para diye verir. Ölümü de bunun primi ve ödülü haline getirirsen tüm yaşananlar o insanlar için olağan hale gelir. Tıpkı işverenlerine öyle geldiği gibi. Eğer demokratik adımlar atılmasa bu ve benzeri daha çok olay yaşanacaktır.

Kürt sorununun insanlarımızın bir arada kardeşlik içinde yaşamasını esas alan bir dönüşümlü çözülmesi gerekirken, "Yerel seçimler referandumdur" diye meydan okuyanlar, referandumda başaramadıklarını operasyonlarla ve baskıyla hayata geçirerek DTP'ye yönelik bir operasyon sürdürüyor. DTP'yi fiilen ortadan kaldırmaya uğraşıyorlar. Artık herkesin anlaması gereken tek şey kürt sorununun DTP olmadan çözülmesinin imkânsızlığı herkes tarafından algılanmalıdır.

23 Nisan'ın tüm çocuklar için gerçekten bayram günü olduğu bir ülke olsun istiyoruz. Diyarbakır'da "polise taş atmak" ve "örgüt adına faaliyette bulunmak" suçundan 6 yıl hapse mahkûm edilen 4 çocuğumuz ve 23 Nisan bayramının kutlandığı günde herkesin gözü önünde Hakkari'de bir çocuğumuzun ölümüne ve bir diğerinin yararlanmasına engel olunmamıştır. Çocuklarımızı karşı şiddet uygulayanların, bu suçu işleyen mantığın mahkûm edilerek sorumluların yargı karşısına acilen çıkarılması sağlanmalıdır.

"Birlik, mücadele dayanışma" günü 1 Mayıs, "Yeni dünya düzeni" teorilerinin sınıfta kalışının yaşandığı günümüzde; kapitalist küreselleşmenin faturasının emekçilere kesilmeye çalışıldığı bir dönemde emekçi sınıflarının mücadelesi açısından önemli olduğuna inandığımız 1 Mayıs'ta yurdun dört bir yanında olduğu gibi; işten atılmalara, düşük maaş artışlarına, yoksulluğa, işsizliğe, zamlara ve anti demokratik uygulamalara karşı Diyarbakır'da da emekçiler seslerini yükseltmişlerdir.

Ülkemizdeki tüm bu olumsuz koşullar toplumun, kırılanlığı çok yüksek bir fay hattına doğru sürüklenmektedir. Şiddet kültürünün, günü birlik, ben yaptım oldu siyasetin önemli bir malzemesi haline gelen "ötekileştirme" politikalarıyla beslenmesi toplumu geri dönüşü zor bir yola itecektir. İşte bu noktada hepimize barış kültürünü korumak ve sahip çıkmak konusunda büyük bir sorumluluk ve bireyleri bu sorumluluğun farkındalığıyla davranmaya; birlikte üretme kültürünü geliştirme yolunda örgütlü olmaya, meslek örgütlerinin çalışmalarına katkıda bulunmaya ve katılmaya çağırıyoruz.

Bültenin yazımını ve yayına hazırlanmasını sağlayan bülten komisyonuna ve emeği geçen herkese teşekkürlerimizi sunarız.

Yönetim Kurulu

ŞUBE GÜNLÜĞÜ

Ocak 2009

- 05.01.2009** Şube Yönetim Kurulu toplantısı yapıldı.
12.01.2009 Şube Yönetim Kurulu toplantısı yapıldı.
19.01.2009 Şube Yönetim Kurulu toplantısı yapıldı.
26.01.2009 Şube Yönetim Kurulu toplantısı yapıldı.
28.01.2009 Yeni Isı Yalıtım Yönetmeliği çerçevesinde Malatya İl Temsilciliğimizde ısı yalıtım programının tanıtımı yapıldı.
29.01.2009 Yeni Isı Yalıtım Yönetmeliği çerçevesinde Elazığ İl Temsilciliğinde ısı yalıtım programının tanıtımı yapıldı.
30.01.2009 Yeni Isı Yalıtım Yönetmeliği çerçevesinde Diyarbakır Şube'de ısı yalıtım programının tanıtımı yapıldı.
30.01.2009 tarihinde Oda kuruluşunun 55. yılı nedeniyle Malatya İl Temsilcilik üyelerimize yemekli gece düzenlendi.
31.01.2009 Yeni Isı Yalıtım Yönetmeliği çerçevesinde Şanlıurfa İl Temsilciliğinde ısı yalıtım programı tanıtımı yapıldı.

Şubat 2009

- 02.02.2009** Şube Yönetim Kurulu toplantısı yapıldı.
06.02.2009 Şube Web sayfasının düzenlemesi için Oda Merkezi'nde düzenlenen kursa Şube Teknik Görevlisi ve Web sorumlusu Nur Ertekin EMER katıldı
06.02.2009 tarihinde Oda kuruluşunun 55. yılı nedeniyle Şanlıurfa İl Temsilciliği üyelerine yemekli gece düzenlendi.
09.02.2009 Şube Yönetim Kurulu toplantısı yapıldı.
14-22.02.2009 tarihlerinde İstanbul'da düzenlenen Periyodik Kontrol Eğitimine Şubemizden aşağıda isimleri verilen Teknik Görevliler katıldılar.

S.No	Ad Soyad	Görevi	Eğitime Katılım Tarihi
1	Fethi Yurttaş	Muayene Kurulu Temsilcisi	14-22.02.2009
3	Zülkif Tanrıverdi	Şb.Per.Kont. Sorumlusu	14-22.02.2009
4	Onur Aksoy	Şb.Per.Kont. Ölçüm Elemanı	14-22.02.2009

- 16.02.2009** Şube Yönetim Kurulu toplantısı yapıldı.
23.02.2009 Şube Yönetim Kurulu toplantısı yapıldı.
23.02.2009 Tunceli Mesleki Denetim Bürosu İl Temsilciliği oldu.
Fethi KILIÇ.....Başkan
Çağdaş SÖYLEMEZ.....Sekreter
Engin ŞAHİN.....Sayman
25.02.2009 tarihinde Fırat Üniversitesi Makina Mühendisliği Bölümü öğrencileri ile tanışma kokteyli yapıldı.

Mart 2009

- 02.03.2009** Şube Yönetim Kurulu toplantısı yapıldı.
02.03.2009 Adıyaman İl Temsilciliği Yönetim Kurulu'nun aşağıda belirtilen isimlerden oluşmasına karar verildi.
Yönetim Kurulu Asıl Üyeler
1.Mehmet AYDIN...Başkan
2.Ramazan ÇELİK....Sekreter
3.Ayhan BAKIR.....Sayman
4.Mahmut TORUN....Üye
5.Aydın Yaşar YILMAZ..Üye

Yönetim Kurulu Yedek Üyeler

- 1.A.Haydar ÖZÇİRİŞ
- 2.Nuri TAŞ
- 3.M.Saim HARPUTLUOĞLU
- 4.Murat BAŞPINAR
- 5.Hüseyin TEKDAL

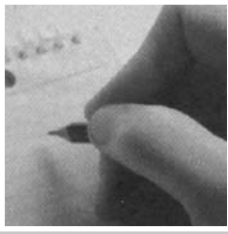
- 02.03.2009** Bingöl Mesleki Denetim Bürosu İl Temsilciliği oldu.

Yönetim Kurulu Asıl Üyeler

- 1.Yakup KARAGÖZ ...Başkan
- 2.Güler AKCAN.....Sekreter
- 3.Hişar BOZOVA.....Sayman

Yönetim Kurulu Yedek Üyeler

- 1.Mehmet EKİN
- 2.İhsan TÜRK
- 3.Murat AKINOĞLU

ŞUBE GÜNLÜĞÜ

- 07.03.2009** tarihinde Öğrenci Üye Yerel Kurultayımız İnşaat Mühendisleri Odası Toplantı Salonunda yapıldı. Kurultaya; Dicle Üniversitesi, Batman Üniversitesi, Fırat Üniversitesi, Harran Üniversitesi ve İnönü Üniversitesi Makina Mühendisliği Bölümü öğrencileri katıldılar.
- 09.03.2009** Şube Yönetim Kurulu toplantısı yapıldı.
- 14.03.2009** SMM Kurultayı hazırlık çalışmaları kapsamında aşağıda belirtilen tarih ve saatlerde etkinlikler şubemizde yapıldı.

S.No	Etkinlik Adı	Saati	Tarih
1	AİTM Yönetmeliği kapsamında Araç Projelendirme	10.00-12.30	14.03.2009
2	Mekanik Tesisat Hizmetleri ve Proje Uygulamaları		
3	Doğalgaz Hizmetleri ve Proje Uygulamaları		
4	Asansör Hizmetleri ve Proje Uygulamaları	13.30-16.00	

- 14.03.2009** tarihinde Şube Teknik Görevliler toplantısı yapıldı.
- 15.03.2009** Şube Saymanı İsmet EMER ile Şube Teknik Görevlisi Remezan VURAN Batman ilinde yapılan İKK etkinliğine katıldılar.
- 17.03.2009** tarihinden itibaren Şube Teknik Görevlisi Onur AKSOY'un Muş İl Temsilciliği Teknik Görevlisi olarak çalışmasına, ayrıca Bitlis ilindeki teknik hizmetlerin yürütülmesinden sorumlu olarak haftanın belirli günleri Bitlis ilindeki teknik hizmetleri yürütmesine karar verildi.
- 17.03.2009** Elazığ İl Temsilciliğimizin Elazığ Doğalgaz, Gaz Dağıtım Firması ile ortaklaşa il temsilciliğimizde üyelerimize yönelik toplantı düzenlendi.
- 19.03.2009** Şube Yönetim Kurulu toplantısı yapıldı.
- 26.03.2009** Şube Yönetim Kurulu toplantısı yapıldı.

Nisan 2009

- 02.04.2009** Şube Yönetim Kurulu toplantısı yapıldı.
- 04.04.2009** tarihinde Oda Merkezi Toplantı Salonunda yapılan Merkez Öğrenci Üye Komisyonu 5. Toplantısına Şubemiz Merkez Öğrenci Üye Komisyonu üyelerinden A.Kadir YILMAZ ile Abdülmelik GÜMÜŞ katıldılar.
- 08.04.2009** tarihinde Yeni OBYS programında yer alan MİEM, PBK ve Gözetim Modüllerine yönelik olarak Oda Eğitim Merkezinde yapılan eğitime Şube MİEM Sorumlusu Mehmet TARHAN ile Gözetim Kriterlerini takip eden Şube Teknik Görevlisi Ömer Çelebi ESER katıldılar.
- 04-05.04.2009** Oda Danışma Kurulu, Sekreterler Saymanlar Toplantısına şubemizden; Şube Başkan V. İ.Semih OKTAY,YK Sayman Üyesi İsmet EMER, Şube Müdürü Mehmet TARHAN ve Tunceli MDB Sorumlusu (İKK Sekreteri) Fethi KILIÇ katıldılar.
- 04.04.2009** Van İl Temsilciliği üyelerimize Yeni Isı Yalıtım Yönetmeliği çerçevesinde ısı yalıtım programının tanıtımı yapıldı.
- 16.04.2009** Şube Yönetim Kurulu toplantısı yapıldı.
- 18.04.2009** Batman İl Temsilciliğinin yeni hizmet dairesinin açılışı yapıldı. Açılışa Şube Başkanı Hakan SUBAŞI, Şube Saymanı İsmet EMER, Şube Müdürü Mehmet TARHAN, Şube Teknik Görevlileri, Batman Valisi, Batman Belediye Başkanı, Batman'da bulunan çok sayıda üyemiz katılım gösterdi.
- 25.04.2009** Şube/İl Temsilcilik Yönetim Kurulu Sekreter Saymanları toplantısı yapıldı.
- 25.04.2009** Şube denetlemesi yapıldı.
- 27.04.2009** Şube Yönetim Kurulu toplantısı yapıldı.

ŞUBE'DEN HABERLER

Ocak-Nisan Aylarında Şubemizde Aşağıda Belirtilen Eğitimler düzenlendi.

MİEM KURSLARI	KURS YERİ	KURSUN ADI
02/08 Şubat 2009	DİYARBAKIR	İŞ GÜVENLİĞİ
20/22 Şubat 2009	DİYARBAKIR	LPG DOLUM TES. VE OTOGAZ İST. SORUMLU MÜDÜR
20/22 Şubat 2009	ADİYAMAN	YANGIN TES. MÜH.YET.KURSU
06/12 Nisan 2009	DİYARBAKIR	MEKANİK TES.MÜH.YET.KURSU

LPG KURSLARI	KURS YERİ	KURSUN ADI
08/09 Ocak 2009	ADİYAMAN	LPG TEKNİK PERSONEL KURSU
10 / 11 Ocak 2009	ADİYAMAN	LPG TAŞIMA PERSONELİ KURSU
05 / 06 Şubat 2009	ELAZIĞ	LPG DOLUM BOŞALTIM PERSONELİ KURSU
07 / 08 Şubat 2009	MALATYA	LPG TAŞIMA PERSONELİ KURSU
25/26 Şubat 2009	DİYARBAKIR	LPG DOLUM BOŞALTIM PERSONELİ KURSU
28 Şubat 2009	DİYARBAKIR	TÜPLÜ LPG DAĞITIM PERSONEL KURSU
7 Mart 2009	AĞRI	TÜPLÜ LPG DAĞITIM PERSONEL KURSU
8 Mart 2009	DİYARBAKIR	TÜPLÜ LPG DAĞITIM PERSONEL KURSU
15 Mart 2009	ELAZIĞ	TÜPLÜ LPG DAĞITIM PERSONEL KURSU
18 Mart 2009	MARDİN	TÜPLÜ LPG DAĞITIM PERSONEL KURSU
22 Mart 2009	VAN	TÜPLÜ LPG DAĞITIM PERSONEL KURSU
07 / 08 Nisan 2009	DİYARBAKIR	TEKNİK PERSONEL KURSU

İŞ MAKİNALARI KURSLARI	KURS YERİ	KURSUN ADI
06 / 15 Ocak 2009	DİYARBAKIR	EKSKAVATÖR
12 / 22 Ocak 2009	ELAZIĞ	EKSKAVATÖR
18 Şubat / 01 Mart 2009	DİYARBAKIR	EKSKAVATÖR
18 Şubat / 01 Mart 2009	DİYARBAKIR	EKSKAVATÖR
25 Şubat / 08 Mart 2009	DİYARBAKIR	FORKLİFT
01 / 12 Nisan 2009	VAN	EKSKAVATÖR
09 / 20 Nisan 2009	ELAZIĞ	FORKLİFT , VİNÇ
09 / 20 Nisan 2009	ELAZIĞ	EKSKAVATÖR
13 / 25 Nisan 2009	DİYARBAKIR	EKSKAVATÖR
13 / 24 Nisan 2009	MALATYA	FORKLİFT

MİEM SINAVLARINDA BAŞARISIZ OLAN ÜYELERİMİZE DUYURULUR

Oda Genel Merkezimizin 18.02.2009 tarih ve 28/7073 sayılı yazısı aşağıda verilmiştir. Buna göre MİEM Kurslarına ait sınavlara katılarak başarısız olan üyelerimizin bir daha kurs ücreti ödememeleri için 30 Haziran 2009 tarihinden önce başarısız oldukları sınavla ilgili şube/il temsilciliklerimize müracaat etmeleri gerekmektedir. Tüm üyelerimize önemle duyururuz.

Konu : MİEM Eğitimlerinin Geçerlilik Süresi Hk.

İlgi : 04.12.2008 tarih ve 28 / 5052 sayılı yazımız.

01.05.2007 tarihli MİEM Genelgesi, çeşitli tarihlerdeki yazışmalar ve son olarak da ilgi yazımız ile “MİEM kurslarına katılıp sınavda başarısız olmuş ya da sınava girmemiş üyelere 2 yıl içerisinde başarılı olarak belgelerini almaları zorunluluğu getirildiği” tüm birimlerimize duyurulmuştur.

Konuyla ilgili olarak gelen başvurular Yönetim Kurulumuzca değerlendirilmiş olup, kursa katılıp sınavda başarısız olmuş ya da sınava girmemiş üyelere sınava girebilmeleri için 30 Haziran 2009 tarihine kadar süre tanınması kararlaştırılmıştır.

Sınavlardan başarısız olmuş üyelerinize 30 Haziran 2009 tarihine kadar sınavlara katılmamaları durumunda yeniden eğitim almak zorunda olacakları bilgisinin verilmesi, bu süreçte başvuru yapmış ancak başvurusu reddedilmiş üyelere tekrar dönülerek sınavlara katılımının sağlanması ve MİEM eğitimlerine katılan tüm üyelere 2 yıllık sürenin anlatılması konusunda gereğini rica ederiz.

DIYARBAKIR ŞUBE YEREL SMM KURULTAYI

ASANSÖR KONULU TOPLANTI SONUCU

14.03.2009 Tarihinde Saat 10.00 - 11.00'de Şubemizde yapılan Yerel SMM Kurultayında önerilen görüşler aşağıda belirtilmiştir.

•1. Makina Mühendisleri Odası Diyarbakır Şubesi etkinlik alanı geniş olması nedeni ile SMM'lilerin yoğun olduğu temsilciliklerde SMM'lilerle 16 - 23 Mart 2009 tarihleri arasında toplantılar yapılması sağlanmalı, toplantılardan çıkacak sonuçların Şube Yerel SMM Kurultayı raporuna ilave edilerek Oda Merkezi'ne sunulması sağlanmalıdır.

•2. Asansör Uygulama Projeleri vize edilmek üzere Diyarbakır ili dışında Odaya getirilmemektedir. Sadece Asansör Avan Projeleri, Mekanik Tesisat projelerinin eki olarak Şube vizesine getirilmektedir. Asansör uygulama projelerinin Odaya getirilmesinin sağlanması gerekmektedir.

•3. Etkinlik alanımızdaki illerde belediyeler ile görüşülerek Asansör İşletme Ruhsatının Odamız aracılığıyla verilmesi ve belediyeler ile asansör periyodik kontrolleri konusunda protokoller yapılarak periyodik kontrollerin yapılması sağlanmalıdır.

•4. Belediyelerce CE yetkisine sahip olmayan firmalara asansör yaptırılmasının önüne geçilmesi sağlanmalıdır.

•5. Sanayi il müdürlüklerinin asansör firmalarının denetlemesi sağlanmalı, ilgili firmada elektrik/ makina mühendisi şartının aranması sağlanmalıdır.

•6. Asansör montajını yapmaya yetkili firmaların, yetkisi olmayan firmalara usulsüz bir şekilde belge sağlanmasının önüne geçilmesi ve piyasa denetimini sağlamaları hususunda sanayi il müdürlüklerine gerekli girişimlerde bulunulmalıdır.

DOĞALGAZ KONULU TOPLANTI SONUCU

14.03.2009 tarihinde saat 11.00 - 12.30'da Şubemizde yapılan Yerel SMM Kurultayında önerilen görüşler aşağıda belirtilmiştir.

•1. Makina Mühendisleri Odası Diyarbakır Şubesi etkinlik alanı geniş olması nedeniyle SMM'lilerin yoğun olduğu temsilciliklerde SMM'lilerle 16 - 23 Mart 2009 tarihleri arasında toplantılar yapılması sağlanmalı, toplantılardan çıkacak sonuçların Şube Yerel SMM Kurultayı raporuna ilave edilerek Oda Merkezi'ne sunulması sağlanmalıdır.

•2. Kazan dairesi ve baca periyodik kontrollerinin en az yılda bir kez yapılmasının zorunlu olduğuna dair doğal gaz faturalarının arkasına yazılması sağlanmalıdır.

•3. Doğal gaz firmalarına SMM zorunluluğu getirilmelidir. Projelerin Oda onayına getirilmesi sağlanmalıdır.

•4. Doğal gaz şirketince yetki verilen firmalara yetki numarasının, tabelayla asılması zorunluluğu getirilerek, yetkisiz firmalarca montaj yapılmasının önüne geçilmesi sağlanmalıdır.

ŞUBE'DEN HABERLER

A.İ.T.M KONULU TOPLANTI SONUCU

14.03.2009 tarihinde saat 13.30 -14.30'da Şubemizde yapılan Yerel SMM Kurultayında önerilen görüşler aşağıda belirtilmiştir.

•1. Makina Mühendisleri Odası Diyarbakır Şubesi etkinlik alanı geniş olması nedeniyle SMM'lilerin yoğun olduğu temsilciliklerde SMM'lilerle 16 - 23 Mart 2009 tarihleri arasında toplantılar yapılması sağlanmalı, toplantılardan çıkacak sonuçların Şube Yerel SMM Kurultayı raporuna ilave edilerek Oda Merkezi'ne sunulması sağlanmalıdır.

•2. TSE temsilciliğinin olmadığı illerde temsilciliklerinin oluşturulması sağlanmalıdır.

•3. A.İ.T.M Yönetmeliği ile ilgili belli periyotlarla

üyelere eğitimler verilmelidir.

•4. A.İ.T.M Yönetmeliği'nin yoruma açık kısımları (örneğin cam açma, özürülü araçlar vb.) netleştirilmelidir.

•5. A.İ.T.M işçilik faturaları TSE'ce kontrol edilmeli, Oda tarafından bu belge kontrol edilmemelidir.

•6. TSE proje incelemelerinde bazı bölgelerde işçilik faturası istenmemektedir. Bütün illerde uygulamalar aynı olmalıdır.

•7. Seri tadilat ve tip onay belgesi kapsamındaki firmaların tadilat projelerinin denetimi nedeniyle TSE onayı ve Oda vizesinin istenmesi hususunda gereken çalışmalar yapılmalıdır.

MEKANİK TESİSAT KONULU TOPLANTI SONUCU

14.03.2009 tarihinde saat 14.30 -16.00'da Şubemizde yapılan Yerel SMM Kurultayında önerilen görüşler aşağıda belirtilmiştir.

•1. Makina Mühendisleri Odası Diyarbakır Şubesi etkinlik alanı geniş olması nedeniyle SMM'lilerin yoğun olduğu temsilciliklerde SMM'lilerle 16 - 23 Mart 2009 tarihleri arasında toplantılar yapılması sağlanmalı, toplantılardan çıkacak sonuçların Şube Yerel SMM Kurultayı raporuna ilave edilerek Oda Merkezi'ne sunulması sağlanmalıdır.

•2. Proje çizen makine mühendisi, TUS Müellifi ve müteahhit arasında sözleşme zorunluluğu getirilmeli, alacağı ücret ve süre (TUS süresi bittiğinde) net olarak sözleşmeye yazılmalıdır.

•3. Mekanik tesisat projesi istemeyen il ve ilçelerde Oda ilgili belediyelerle görüşüp proje istemesi-

ni sağlanmalıdır.

•4. Doğal gaz gibi yeni kullanılan yakıtlar sebebiyle kombiye geçişlerde, merkezi ısıtmadan kombi ile ısıtmaya dönüşüm için tadilat projesi istenmesinin belediyelerle görüşülerek sağlanması gerekmektedir.

•5. Mekanik Tesisat Uzman Belgesi Yönetmeliği'nde Mekanik Tesisat Kursunu isteyen üyenin alması sağlanmalıdır. Her üyeye sınav giriş zorunluluğu getirilmelidir.

•6. TUS müellifiyeti için 200 km sınırı olmasına rağmen bazı belediyeler bu kurala uymamakta, tüm belediyelerde 200 km sınırının kabul edilmesi sağlanmalıdır.

•7. Sobalı olarak ısıtma tesisatı projesi hazırlanan inşaatlar bitmeden merkezi ısıtmaya çevrilmektedir. İskan ruhsatı verilmeden önce tadilat projesi yapılmasının sağlanması gerekmektedir.

•8. Firmada ücretli çalışanların almış oldukları diğer uzmanlık yetki belgelerinin de kullanılması sağlanmalıdır.

•9. Bölgemizdeki illerde iskan ruhsatı alınmadan fiili iskan alınmaktadır. Bu durumda TUS müellifleri mağdur olmaktadır. TUS düşümü sağlanmalıdır.

•10. Su, elektrik, doğal gaz faturalarında yalıtımın önemi vurgulanmalı, reklam yapılması sağlanmalıdır.

MAKİNA MÜHENDİSLERİ ODASI DİYARBAKIR ŞUBESİ TEKNİK GÖREVLİLER 2.TOPLANTISI YAPILDI

(Şube Seminer Salonu-14.03.2009)

Gündem:

- 1.) Genel Değerlendirme hk.
- 2.) Mesleki Uygulamalar hk.
  - Periyodik Kontroller
  - Mekanik Tesisat Proje Vizeleri
  - AİTM Proje Vizeleri
  - LPG'li Araçların Sızdırmazlık Kontrolleri
  - Asansör Kontrolleri
  - Motor Şase Orijinallik Tespitleri
- 3.) Eşgüdüm ve Koordinasyon hk.
- 4.) Çalışma Saatleri hk.
- 5.) Dilek ve öneriler

ŞUBEMİZDE İKK TOPLANTISI YAPILDI

Diyarbakır'da TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Soğanç ve çevre illerin İKK temsilcilerinin de katılımıyla 26 Nisan 2009 tarihinde toplantı yapıldı. Toplantıda, meslek alanlarına yönelik ve bölge özelindeki konular değerlendirildi.

Toplantıya; Ahmet Bülent Tekik (Batman İKK), İdris Ekmen (Diyarbakır İKK), Mehmet Kılıç (Mardin İKK), Fevzi Gündüz (Şanlıurfa İKK), Şevket Akdemir (Van İKK), Nedim Tüzün (EMO-Diyarbakır), Yusuf Bilen (HKMO-Diyarbakır), Tansel Önal (İMO-Diyarbakır), A. Cihat Parlak (JMO-Diyarbakır), Selahattin Cengiz (MADENMO), Hakan Subaşı (MMO-Diyarbakır), Semih Oktay (MMO-Diyarbakır), A. Vahap Karakaya (ŞPO-Diyarbakır) katıldı.

BİZ BARIŞ İÇİNDE VE BİR ARADA KARDEŞÇE YAŞAMAK İSTİYORUZ

TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Soğancı, 26 Nisan 2009 tarihinde Diyarbakır'da bir basın açıklaması yaptı.

Üç gündür devam eden Diyarbakır Kent Sempozyumunda örgütümüz kentlilerle birlikte kente, bölgeye ve ülkeye dair sorun alanları ve çözüm önerilerini birlikte tartıştık. Etkinliğimizi düzenleyen arkadaşlarımız Sempozyum sonuçlarını önümüzdeki günlerde kamuoyuna sunacak.

Öte yandan sempozyuma katılım sağlayan ve bölgede örgütlü bulunan Diyarbakır, Van, Mardin, Şanlıurfa, Batman ve Tunceli İl Koordinasyon Kurulu bileşenlerimiz ile bölgede gelişen gündemlere ilişkin değerlendirmelerde bulunduk. Değerlendirmelerimizi şimdi sizlerle paylaşıyoruz.

Türkiye'nin en önemli sorunu olan Kürt sorunu, hâlâ en yakıcı haliyle ve çözümsüz bir şekilde varlığını sürdürmeye devam etmektedir. Son 25 yıllık zaman dilimi içerisinde sorunun barışçıl, demokratik yollarla çözülememiş olması, çözülmek istenmemesi sorunu kangrenleştirmiştir.

Ülkeyi yönetenler Kürt sorununu basit bir güvenlik sorunu gibi algılayıp "terörle mücadele" adı altında yüz milyarlarca doları heba etmekten çekinmemişlerdir. Türkiye'de işsizlik, adaletsiz gelir dağılımı, yoksulluk, kalkınma gibi çok önemli sorunlar bulunmaktadır. Eğitim ve sağlık sektöründeki sorunlar yine çözülmeyi beklemektedir. Bütün bu sorun alanlarının çözümü için çok büyük bir maddi kaynak ayrılması gerekirken, milyarlarca dolar çatışmalara harcanmıştır. Öte yandan Kürt sorununun çözümünde askeri tedbirlerin ön plana çıkarılması, sorununun şiddet yoluyla çözülebileceğine dair anlayış ve yaklaşımlar, antidemokratik uygulamalar ve çeteleşmeler, ülkemizin, bölgemizin ve insanımızın sorunlarını çözümlenememiş, aksine katlamıştır.

Ülkemizde çok ciddi ekonomik tahribatlara yol açan, binlerce köyün boşaltılmasına ve yine milyonlarca insanın yerinden, yurdundan ve dolayısıyla üretimden kopararak şehirlerin varoşlarında açlık ve sefaletle karşı karşıya kalmasına neden olan, ayrıca kırk bine yakın insanımızın yaşamına mal olan çatışmalı sürecin bir daha gündemimize gelmemek üzere son bulması gerekmektedir.

Öte yandan, seçim süreci, bu özelliği itibarıyla, DTP'nin Kürt sorununun çözümüne dair barışçıl, demokratik çözüm arayışının Diyarbakır'da ve bölgede yaşayanlar tarafından benimsendiğini ortaya koyan bir sonucu doğurdu. "Yerel seçimler bir referandumdur" diye meydan okuyanlar, referandumda başaramadıklarını operasyonlarla ve baskıyla hayata geçirerek DTP'yi fiilen ortadan kaldırmaya uğraşıyorlar. Artık herkesin anlaması gereken tek şey Kürt sorununun DTP olmadan çözülmesinin imkânsızlığıdır. Bu herkes tarafından algılanmalıdır.

İki gün önce 23 Nisan'dı. Biz, 23 Nisan'ın tüm çocuklar için gerçek bir bayram günü olduğu bir ülkede yaşamak istiyoruz. Oysa 23 Nisan bayramının kutlandığı günde herkesin gözü önünde Hakkâri'de bir çocuğumuzun ölmesine ve bir diğerinin yaralanmasına engel olunamamıştır. Çocuklarımıza karşı şiddet uygulayanların, bu suçu işleyen mantığın mahkûm edilerek sorumluların yargı karşısına acilen çıkarılmasını talep ediyoruz. Diyarbakır'da 'polise taş atmak' ve 'örgüt adına faaliyette bulunmak' suçundan 6 yıl hapse mahkûm edilen 4 çocuğumuz için, bütün dünya halklarının çocukları için biz barışın, kardeşliğin, bir arada yaşamanın gerçekleşeceği bir dünya istiyoruz.

Değerli Basın Mensupları,

Yıllardır bu topraklarda yükselen büyük ve onurlu "başka bir Türkiye ve başka bir yaşam" isteğini, ülkenin dört bir yanında ezilen, sömürülen herkesin sesiyle birleştirerek adalet için özgürlük için birlikte yürütülecek mücadelenin esas olduğunu biliyoruz.

Bu ülkenin kahredici kaderini değiştirerek kardeşliğin yeniden yeşertilmesini, insanımızın eşit ve özgür bir ülkede bir arada yaşamasının yollarını yaratmanın bir büyük derdi içerisindeyiz. Bu ülkenin mühendisleri, mimarları ve şehir plancıları bunu kimseden beklemiyor. Biz biliyoruz: Yollar ancak biz yürürsek açılır ve gelecek ancak biz onu değiştirebilirsek bugünkünden daha güzel olabilir. Biz sorumluluğumuzu biliyoruz. Ve gereğini yapmak için kararlıyız.

TMMOB, insanlarımız arasına düşmanlık tohumu ekmeye çalışanlara inat barışı ve bir arada yaşama iradesini güçlendirmenin kararlılığı içerisindeyiz.

HASANKEYFİ YAŞATMA GİRİŞİMİ İÇİN BASIN AÇIKLAMASI YAPILDI

10 Nisan 2009

Basın açıklamasında girişim üyelerince, Ilısu Baraj Projesindeki son durum ile baraj hakkında dava süreci ve sonuçları basın organları ile paylaşıldı. Basın açıklamasının metnini yazımızın devamında okuyabilirsiniz.

10.04.2009 tarihli basın toplantısında ele alınan konulara ilişkin bilgilendirme

Ilısu Barajı Projesinde son durum

Ilısu Barajı ve Hidroelektrik Santrali Projesine Mart 2007'de kredi teminatı veren Avusturya, Almanya ve İsviçre hükümetleri, Türkiye'nin yerine getirmesi gereken 153 şarttan oluşan ek sözleşmeyi açıktan ihlal ettiği için bu üç hükümet 23 Aralık 2008 tarihinde projeyi 180 günlük süreliğine askıya almışlardır. Böylece Ilısu konsorsiyumu tarafından Ilısu köyü çevresinde yeni başlatılan inşaat çalışmaları durdurulmuştur. Aldığımız son bilgilere göre Avusturya, Almanya ve İsviçre hükümetleri Ilısu projesinden geri çekilip çekilmeyeceklerine dair kararı 6 Temmuz 2009'da açıklayacaklardır.

Aralık ayında projenin askıya alınmasından sonra DSİ ve Ilısu konsorsiyumu, olayın ciddiyetini anlayarak yeniden alelacele bir anket ve alan çalışması yaparak bazı plan ve projeler hazırlayıp üç Avrupalı hükümete sunma çabasına girmiştir. Türkiye bunun yanında tüm şantaj politikalarını devreye sokarak kredi teminatının geri alınmaması için çaba göstermektedir. Mayıs ayının başında 153 şartın uygulanıp uygulanmadığını izleyecek uluslararası uzmanlar komitesi (CoE) Türkiye'de, özellikle de bölgemizde, incelemelerde bulunacaktır. Kararın 6 Temmuz'dan önce Haziran ayında üç Avrupalı hükümet tarafından verileceğini beklemekteyiz.

Önümüzdeki iki ay bizim çok kritik aylardır. Ilısu projesinin bir an önce durdurulması için doğa, kültür, insan ve barış taraftarı tüm insanların hareket geçmesi gerekmektedir.

İlke Kararı:

Allianoi Girişimi ile paralellik içinde 2006 yılının Aralık ayında açtığımız bir dava da kısmen olumlu sonuçlandı:

Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu'nun Resmi Gazete'nin 27.10.2006 tarihli sayısında yayımlanarak yürürlüğe giren 04.10.2006 tarihli ve 717 sayılı "Baraj alanlarından etkilenen taşınmaz kültür varlıklarının korunması" ile ilgili ilke kararının 2. ve 3. maddelerinin iptali için açılan dava kabul edilmiştir. Bu dava sonucunda kültür varlıklarının taşınması veya sular altında bırakılması DSİ'den alınarak bölge koruma kurullarına bırakılmıştır. Ancak 7 Nisan 2009 tarihli Resmi Gazete'de 20/03/2009 tarihli yeni bir ilke kararı çıkarılarak kültür varlıklarının korunmasına karar verecek bir heyetin oluşturulmasına karar verilmiştir. Bu heyetin kimler tarafından oluşturulacağı veya kimler olacağı belirtilmemiştir. İlke kararındaki 2. ve 3. maddelerde de herhangi bir değişiklik olmamıştır.

Su Mahkemesi:

10-14 Mart 2009 tarihleri arasında İstanbul'da Latin Amerika Su Mahkemesi ve Heinrich Böll Vakfı'nın organizesi ile 'İstanbul Su Mahkemesi' gerçekleştirilmiştir. Bu temsili mahkemede Türkiye'den üç baraj projesi (Ilısu, Yusufeli ve Munzur barajları), Meksika ve Brezilya'dan birer olmak üzere beş proje görülmüştür. Jüri üyeleri Türkiye'den Pelin Batu, Emel Kurma ve Dilek Kurban, Avrupa'dan David Barkin, Alexandre Camanho de Assis, Silke Helfrich ve Maurits Groen kişilerinden oluştu. Davaların sonucunda ele alınan projelerin durdurulması gerektiği sonucuna varıldı. Hasankeyf'i sular altında bırakacak olan Ilısu Barajı'nın getireceği yıkımlarından dolayı çok sorunlu bir baraj olduğu ve tamamen durulması gerektiği kararı alınarak, Hasankeyf'in UNESCO kapsamına alınmasına yönelik bir çağrı yapıldı.

Alternatif Su Forumu:

Hasankeyf'i Yaşatma Girişimi olarak içersinde yer aldığımız Suyuma Dokunma Kampanyasının düzenlediği Alternatif Su Forumu Türkiye'den ve dünyanın farklı ülkelerinden yaklaşık bin kişinin katılımıyla İstanbul Bilgi Üniversitesi'nin Santalistanbul Kampüsünde 20-21-22 Mart 2009 tarihlerinde gerçekleştirildi. Forumda 15 seminer, 17 atölye ve 3 film gösterisi yapıldı. Alternatif Su Forumu İstanbul'da düzenlenen 5. Dünya Su Forumunun toplumsal hareketleri dışlayan ve su kaynaklarının özelleştirme sürecine açılmasını amaçlayan girişimlerine karşı suyun bir insan ve yaşam hakkı olduğunu ve herkesin kamusal mülkü olarak görülmesi gerektiği üzerinden yola çıktı. Baraj karşıtı hareketler, çevre platformları ve dernekleri, insan hakları kuruluşları, kadın hareketleri, iklim değişiklikleri hareketleri, çeşitli ilerici belediyeler ve siyasi partiler bu forumda yer aldı. Alternatif Su Forumu 22 Mart'taki sonuç asamblesinde, uluslararası su hareketlerinin 19 Mart'ta Türkiye'den birçok kuruluşlar ortak şekilde kararlaştırdığı sonuç deklarasyonunu kabul etti. 2006 yılında çıkarılan Meksika Su Deklarasyonu'nun devamı niteliğinde olan bu dek-

larasyonda, Türkiye'nin su kaynakları yönetimi politikası eleştirilip özellikle Yortanlı, Ilısu, Yusufeli ve Munzur gibi yıkım getiren barajların bir an önce durdurulması gerektiği de dile getirildi.

Alternatif Su Forumu ve Dünya Su Forumu'nda Ilısu Projesi en çok ön plana çıkan noktalardan biriydi. Dünya Su Forumu'nda Ilısu projesi sürekli Türkiye'nin karşısına çıkan bir olguydu. Bu da Ilısu Projesi'nin ne kadar sorunlu, yıkıcı ve tehlikeli bir proje olduğunu ve bundan dolayı da dünyada tanındığını göstermektedir.

Baraja Neden Karşıyız:

Ilısu Baraj Projesi ile 12 bin yıllık tarihe sahip antik kent Hasankeyf'in ve 300'e yakın tescilli höyüğün yok olmasına, resmi rakamlara göre 55 bin insanın göç edip yoksullaşmasına, binlerce hayvan ve bitki türlerinin bulunduğu Dicle vadisinin ekosisteminin bozulmasına neden olacaktır. Kısacası Ilısu Baraj Projesi kültürel, sosyal, tarihi ve çevre açısından yıkım getiren bir barajdır. Ilısu Barajı'nın bölgeyi kalkındıracağı iddiası gerçekçi değildir.

DİYARBAKIR KENT SEMPOZYUMU

TMMOB adına Diyarbakır İl Koordinasyon Kurulu tarafından düzenlenen Diyarbakır Kent Sempozyumu 24-26 Nisan 2009 tarihlerinde gerçekleştirildi. Sempozyumun açılışında sırasıyla; Diyarbakır İKK Sekreteri İdris Ekmen, TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Soğancı, Kayapınar Belediye Başkanı Zülküf Karatekin ve DTP Diyarbakır Milletvekili Akın Birdal konuştu.

TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Soğancı'nın açılış konuşması şöyle:

Değerli Katılımcılar,

Sevgili Arkadaşlar

Hepinizi Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Yönetim Kurulu adına saygıyla, sevgiyle, dostlukla selamlıyorum. İl Koordinasyon Kurulumuz tarafından düzenlenen Diyarbakır Kent Sempozyumumuza hoş geldiniz.

Öncelikle TMMOB adına bu etkinliğin sekreteryasını yürüten Diyarbakır İl Koordinasyon Kurulu Sekreterimiz İdris Ekmen'in şahsında, Diyarbakır birimlerimizin yöneticilerine, çalışanlarına, emek veren herkese ve görüşlerini bizimle paylaşacak bilim insanlarına ve uzmanlara Yönetim Kurulumuz adına teşekkür ederim.

Ayrıca 29 Mart Yerel Yönetim seçimlerinde büyük

oranda halkın desteğini alarak seçilmiş bulunan Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanı ile ilçe belediye başkanlarımızı da yeni çalışma dönemlerinde başarılar diliyorum.

Değerli Katılımcılar,

Mühendislik bilim ve teknolojiyi insanla buluşturan bir meslek. Bizim örgütümüz TMMOB de, bir yandan üyelerinin haklarının elde edilmesine, taleplerinin gerçekleşmesine yönelik çalışmalarda bulunurken, bir yandan da meslek alanları üzerinden Türkiye gerçeklerini ortaya koymak, ülke sorunlarını tespit ederek çözüm önerilerini sunmak için çalışmalar yürütüyor. Biz iki dönemdir bu çalışmalarımıza kentlere yönelik etkinlikleri de ekledik ve geçtiğimiz 3 yıllık bir süreçte, Bursa, İstanbul, Ankara, Kocaeli, Eskişehir, Bodrum, Denizli, Adana, Mersin, Samsun, İzmir, Aydın, Edirne'de kent sempozyumları düzenledik. Bugün de Anadolu tarihinin taşlara yazıldığı surlar kenti Diyarbakır'dayız. Bundan sonra bu etkinliklerimizi sürdüreceğiz, Kırklareli, Van, Batman sıradaki planlanmış etkinliklerimiz. Niyetimiz örgütlü olduğumuz tüm illerde bu etkinlikleri yapmak.

TMMOB, kentlerimizin arzulandığı biçimde yaşatılması için gücünün ve potansiyelinin farkında olarak farklı seçenekler sunma görevini bir sorumluluk olarak görüyor. İşte bu nedenle kent sempozyumlarına da ayrı bir önem veriyoruz. Bu etkinliklerimizde kentlerin mevcut durum tespitleri yapılırken aynı zamanda bu tespitten yola çıkarak "Nasıl Bir Kent İstiyorum" sorusuna da kentte yaşayanlarla birlikte yanıt arıyoruz.

TMMOB kent yaşamını ilgilendiren imar, kültür ve turizm, çevre, kamu yönetimi ve yerel yönetim sistemini düzenleyen yasaların eksiklik ve yetersizliklerinden bahsederken insan sağlığı, doğal çevre, insan hakları-kentli hakları, katılım, yaşanabilirlik gibi kavramlara referans vermektedir.

Biz biliyoruz: Sanayi, enerji, turizm, tarım, ulaşım, sağlık, çevre, eğitim, kent, kültür ve sanat politikaları bir arada gerçekleştirilmedikçe ve her birine eşdeğer önem verilmedikçe arzu ettiğimiz kent yaşamı gerçekleşmeyecektir.

TMMOB olarak biz;

Özerk-demokratik, katılımcı ve etkin bir yerel yönetim talep ediyoruz. Kentsel hizmetlerin sunumunda çeşitlik, kaynakların programlı kullanılması ilkelerine uyulmasını talep ediyoruz. Kamu yararına ve çağdaş şehircilik anlayışına uygun, uzmanların ve toplumun katılımına açık bir yerel yönetim talep ediyoruz. Çevreye duyarlı, altyapı hizmetlerini yeterli düzeyde sağlayan bir yerel yönetim talep ediyoruz. Kentte yaşayan bütün kesimlerin sağlığını öncelik alan, içme

ŞUBE'DEN HABERLER

suyu, atık su, katı atık ve ısıtma hizmetlerinde insan sağlığına uygun yatırımlar yapılmasını talep ediyoruz. Uzun ömürlü, kalıcı ve kaliteli ulaşım altyapısı ve hizmetleri talep ediyoruz. Kentlerimizin kendine özgü karakterini, kimliğini, tarihi mirasını koruyan ve geliştiren yatırım ve hizmetler talep ediyoruz. Kentlerimizin engelliler, yaşlılar ve çocuklar için güvenli, ulaşılabilir olmasını, dezavantajlı olan bu kesimlere kalıcı ve sürekli destek verilmesini, hizmetlerden yararlanmasına olanak sağlanmasını talep ediyoruz. Kentin kaynaklarını belirli kesimlere aktaran yolsuzluklara, rant amaçlı yatırımlara, kente karşı işlenen suçlara son verilmesini talep ediyoruz.

Ekonomik ve sosyal yaşamın desteklenmesini, kentlerimizin gündüz ve gece canlı olmasını, sosyal, kültürel ve spor amaçlı etkinliklerin sürekli olmasını talep ediyoruz.

Bu taleplerin karşılanabilmesi için duyarlı, etkin ve üretken bir yerel yönetim politikasının hayata geçirilmesi gerekmektedir. Yerel seçimlerden önce yayımladığımız "Nasıl Bir Kent? Nasıl Bir Yerel Yönetim?" raporumuz tüm yerel yöneticilerin el kitabı olacak niteliktedir.

TMMOB, uzunca bir süredir değişik kentlerimizde düzenlendiği "kent sempozyumları" ile meslektaşlarının ve uzmanların tespit ve önerilerini kapsamlı biçimde kamuoyuyla paylaşmanın ortamlarını yaratmıştır. Bu sempozyumlar göstermiştir ki; ülkemiz kentleri çağdaş toplumlara yakışır biçimde yönetilmemektedir.

Kentlerde; sağlık, çevre, altyapı, ulaşım, barınma, ısınma, eğitim, kültür ve benzeri birçok konuda sorunlar yaşanmaktadır. Diğer yandan kentlerimiz; deprem, sel, heyelan ve yangın gibi afetlere hazırlıklı değildir.

Ülkemizde yerel yönetimler alanında, özellikle 12 Eylül 1980 askeri darbesi ve takip eden yıllarda yapılan yasal düzenlemelerle yerel idarelerce yürütülen hizmetlerde kamu yararı önceliği sürekli ihmal edilmiştir. Yıllar içinde, kentlerin imar, planlama, altyapı, ulaşım, çöp, su gibi konulardaki sorunları çeşitlenmiş ve derinleşmiştir.

Yerel yönetimler ekonomik ve toplumsal politikaların önemli bir uygulama alanını oluşturmaktadır. Siyaset ve sermaye kesimlerinin bu ilgisi, maalesef kent mekanına ve kentsel yaşama olumlu yönde yansımamaktadır. Kentlerde yaşayanlar, eğitim, sağlık, barınma ve beslenme gibi temel haklardan yoksun bırakılırken, sosyal donatı ve teknik altyapı hizmetlerinin sağlanmasında kullanılması gereken hazine arazileri gibi kamusal varlıklarımız özelleştirmelerle yerli ve yabancı sermayenin hizmetine sunulmaktadır. Bununla birlikte kentsel altyapı, ulaşım, eğitim, kültür, sağlık, çevre vb. alanlarda temel kamu hizmetleri ticarileştirilmekte, kamusal kaynaklarımız bir avuç azınlığa aktarılmaktadır. Emekçilerin, yoksulların ve tüm ezilenlerin sosyal, ekonomik ve siya-

sal yaşamdan tümüyle dışlandığı yıkıcı bir ortamda yoksulluk ve açlık derinleşerek sürmektedir.

TMMOB, kentlerimizde var olan sorunların aşılması, sağlıklı kentsel çevrelerin oluşturulması ve kentsel yaşam kalitesinin iyileştirilmesi doğrultusunda, toplumun büyük bölümünün dışlayan, halkın katılım ve denetimine kapalı yerel yönetim biçiminin aşılmasını, kent halkının ve meslek örgütlerinin demokratik katılımı ve denetimini sağlayacak bir anlayışın geliştirilmesini, öncelikli ve temel gerek olarak görmektedir.

Değerli Katılımcılar,

Bugün sizlerle birlikte Diyarbakır üzerine söyleyeceklerimiz var. Diyarbakır üzerine uzmanların, bilim insanlarının, yerel yönetim temsilcilerinin, Diyarbakırlıların söyleyecekleri var. Tarihi yapısı ve kültür dokusuyla bugüne, ayakta kalan surlarıyla gelen Diyarbakır ne yazık ki günümüzde bir sorunlar yumağı olarak karşımıza çıkmaktadır. Tarihte birçok medeniyete başkentlik etmiş ve Cumhuriyetin ilk yıllarında ülkenin en gelişmiş kentlerinden olan Diyarbakır; merkezi hükümetlerin kente verdikleri önemi gittikçe azaltmaları ve özellikle son otuz yılda yaşanan sorunlar nedeniyle aldığı büyük göç ve sonrasında yaşanan çarpık kentleşme kenti yaşanabilir bir halden uzaklaştırmaya başlamıştır. Son dönemlerde kentin modern bir görünüm kazanması için çalışmalar yürütülse de bu çabaların geliştirilmesi gerektiği ve daha yapılması gereken birçok çalışma olduğu ortada duran bir gerçektir. Üç gün sürecek sempozyumumuzda, Diyarbakır'ın sorunlarını birlikte masaya yatıracak, çözüm önerilerini birlikte oluşturacağız.

ŞUBE'DEN HABERLER

*Nazım Hikmet şiirinde şöyle demişti:
Evler tek kath da olabilir yüz kath da
İş bunda değil
Yeter ki sokaklarımızı ezmesinler
Yeter ki temiz çevik güller yüzlü görsünler hizmetimizi
Çıplak duvarlara diyeceğim yok taze ve canlıysalar
Dar pencereler giyotini hatırlatır bana
Pencere dost sözü gibi rahat ve geniş olacak
Ağaçsız asfaltı sevmiyorum
Parklarda göller göllerde ak kara kuğular olabilir hatta ara
sıra bando mızıkla
Ama en önemlisi parklarda öpüşülebilmeli
Aptal ölü ellerini operette arya söylemiş gibi açmış manken-
leri sevmiyorum
Taştan ve tunçtan insanları sevmiyorum tabanlarından inip
aramızda dolaşmıyorlarsa
Bankaları ve hükümet konaklarıyla övünen şehirleri sevmi-
yorum
Sevdiğim şehirler sağlık evleriyle övünenlerdir
Çocuk bahçeleriyle övünen şehirler*

İşte TMMOB konunun bu tarafındadır.

TMMOB, “bir kente sahip çıkacak o kentte yaşayan bireylerdir” diyor. Kente dair her türlü kararda kentlilerin katılımının sağlanmasını istemek ve kentli haklarını savunmak vazgeçilemez bir görevimizdir. TMMOB görevinin gereklerini yerine getirmeye kararlıdır. TMMOB “Kentin sakini değil sahibi olalım, bunun için mücadele edelim” diyor.

Değerli Katılımcılar,

Toplumsal alan ile bilimsel alanın sentezini yapan TMMOB, ülkemizin sorunlarıyla, insan olmaktan kaynaklı siyasal sorumluluk anlayışıyla, mesleki sorumluluklarımızı aynı çerçevede değerlendirir. Bu itibarla mesleki sorunlarımızı siyasal sorunların bir sonucu olarak görüp, mesleki demokratik kitle örgütü olmanın sorumluluğuyla çalışma yürütür. Mesleğin ve meslektaşların sorunlarının ülkenin ve dünyanın sorunlarından ayrılamayacağı bilinciyle; ülkemizde ve dünyada dogmaya karşı bilimi, kin ve nefrete karşı sevgiyi, savaşa karşı barışı, ölüme karşı yaşamı savunma amacıyla çaba gösterir.

1973–1980 yılları arasında TMMOB Başkanlığını yapmış Teoman Öztürk’ün “Yüregimizdeki insan sevgisini ve yurtseverliği, baskı ve zulüm yöntemlerinin söktüp atamayacağı bilinci içinde, bilimi ve tekniği emperyalizmin ve sömürgecilerin değil, emekçi halkımızın hizmetine sunmak için, her çabayı güçlendirerek sürdürme yolunda inançlı ve kararlıyız” sözleri hala yolumuzu aydınlatmaktadır. TMMOB, emekten ve halktan yana mücadelesini, demokratik ve bağımsız bir Türkiye yaratılması yönündeki çalışmalarını aynı kararlılıkla sürdürmektedir.

Değerli Katılımcılar,

Burada, bu kent sempozyumunda ülkemizdeki güncel gelişmelere ilişkin TMMOB görüşlerini de sizlerle paylaşmak isterim:

İşte “birlik, mücadele, dayanışma” günü 1 Mayıs. Neoliberal sistemin çöküşünün, “yeni dünya düzeni” teorilerinin sınıfta kalışının yaşandığı günümüzde; kapitalist küreselleşmenin krizinin faturasının emekçilere kesilmeye çalıştığı bir dönemde, işçi sınıfının mücadelesinin yükseltilmesi açısından bu 1 Mayıs’ın ayrıca önemli olduğuna inanıyoruz. Emekçiler, “1 Mayıs İşçi Bayramı”nda işten atmalara, düşük maaş artışlarına, yoksulluğa, işsizliğe, zamlara ve anti demokratik uygulamalara karşı yurdun dört bir yanında seslerini yükseltecekler.

Tavrını emekten ve halktan yana koyan TMMOB, her 1 Mayıs’ta olduğu gibi bu yıl da emek-meslek örgütleri ile omuz omuza alanlarda yerini alacak. 1977 1 Mayıs’ında Taksim’de olan, 2007 yılında, 77 katliamının 30’uncu yıldönümünde Taksim’e çıkılmasında önemli bir rol oynayan TMMOB, bu yıl da başta Taksim olmak üzere örgütlü yapıyla tüm kentlerde alanlarda olacak.

İşte ülkemizin temel sorun alanlarından biri: Kürt sorunu. Ülkemizde uzun zamandır Kürt sorunundan kaynaklı bir gerilim söz konusudur. Son günlerde yaşanan bir takım olaylar kaygılarımızı katlayarak artırmaktadır. Kürt Sorununun demokratik ve barışçıl yöntemlerle çözülmemiş olması, çözülmek istenmemesi ülkemize ve insanımıza çok büyük kayıplar vermiştir. 40.000 insanımız hayatını kaybederken, bugün yapılan kazılarda ortaya çıkan kemikler, kazılarda insanların yakıldığına dair itiraflar, boşaltılan binlerce köy ve şehirlerin varoşlarında yoksulluğun pençesine savrulan milyonlarca insan yaşanan insanlık dramını gözler önüne sermektedir.

Kürt sorununun çözümü, ancak demokrasi sınırları içe-

ŞUBE'DEN HABERLER

risinde, insan haklarına ve hukukun üstünlüğüne saygı çerçevesinde düzenlemelerle mümkün olacaktır. TMMOB, Kürt sorununun insanımızın bir arada ve kardeşlik içinde yaşamasını esas alan bir dönüşümle çözümünden yanadır. Yaşanan bütün olumsuzluklara rağmen hala bir şans vardır; o şansın adı da "barış"tır. Toplumsal barışın tesisi en acil ihtiyaçtır ve bu "istenirse" yapılabilecek bir olgudur.

Adalet olmayınca barış da olmuyor. Demokrasi, özgürlük ve hukuk herkes için olduğunda gerçek manada anlam kazanabilir. Konu kendisi olduğunda halen, üzerimizde baskı var, diye mazluma oynayanların, aslında zalim bir muktedir oldukları gerçeğini TMMOB iyi bilmektedir.

Bu ülkede, demokrasi diye başlayan her adımın ardından baskı ve zor çıkmaktadır. TMMOB, "Ergenekon yetmez, 12 Eylül darbecileri yargılansın, sözü doğrudur, ancak yeterli değildir. Biz 12 Eylül düzeniyle hesaplaşmalıyız." demektedir. Ancak, Ergenekon operasyonu ile derin devlet tasfiye ediliyor havasının altından yeni bir derin organizasyon kendini gösteriyor. Kime uzanacağı sınırlı olmayan hukuku ve vicdanları zedeleyerek yürütülen Ergenekon çuvalına AKP'ye karşı olan herkes bir yanından bulaştırılmaya çalışılıyor. Geçtiğimiz günlerde yaşamının her safhasında "Ne Şeriat ne darbe" diyerek insanımızın özlemini anlatan Prof. Dr. Türkan Saylan'a yönelik yapılanlar bunun en çıplak örneği olarak yaşandı.

Diğer yandan DTP'ye yönelik bir operasyon sürdürülüyor. "Yerel seçimler bir referandumdur" diye meydan okuyanlar, referandumda başaramadıklarını operasyonlarla ve baskıyla hayata geçirerek DTP'yi fiilen ortadan kaldırmaya uğraşıyorlar. Artık herkesin anlaması gereken tek şey Kürt sorununun DTP olmadan çözülmesinin imkânsızlığıdır. Bu herkes tarafından algılanmalıdır.

Değerli Katılımcılar,

Bu ülkenin kahredici kaderini değiştirerek kardeşliğin yeniden yeşertilmesini, insanımızın eşit ve özgür bir ülkede bir arada yaşamasının yollarını birlikte bulmalıyız. Bunu kimseden bekleyemeyiz. Yollar ancak biz yürürsek açılır ve gelecek ancak biz onu değiştirebilirsek bugünkünden daha güzel olabilir.

23 Nisan'ın tüm çocuklar için gerçek bir bayram günü olduğu bir ülkede yaşamak istiyoruz. Diyarbakır'da 'polise taş atmak' ve 'örgüt adına faaliyette bulunmak' suçundan 6 yıl hapse mahkum edilen, 10 ay cezaevinde kalan 4 çocuğumuz ve bütün çocuklarımız için bunu yapmalıyız. Bugün bütün dünya halklarının çocuklarını sevgiyle kucaklıyorum.

Her gün görüyoruz ki bizim birbirimizden başka kimsemiz yok ve bizim birbirimize her zamankinden daha fazla ihtiyacımız var. O yüzden halklar arasına düşmanlık tohumu ekmeye çalışanlara inat barışı ve bir arada yaşama irade-

sini güçlendirelim.

Yıllardır bu topraklarda yükselen büyük ve onurlu "başka bir Türkiye ve başka bir yaşam isteğini, ülkenin dört bir yanında ezilen, sömürülen herkesin sesiyle birleştirerek adalet için özgürlük için harekete geçelim.

İşsizlik rekorları kırılıyor bu ülkede. Yoksulluk ve sefalet almış başını gidiyor. Kriz emekçileri teğet geçmiyor. Zenginler krizi fırsata çevirip zenginliklerine zenginlik katarak yaşamaya devam ediyorlar. Adaletsizliğin adaletsizlik olarak, açlığın açlık olarak sürüp gitmesini sağlamak için kapitalist küreselleşmenin bu düzenini korumaktan söz ediyorlar.

Görülüyor ki çetelerle, kirliliğiyle, suç örgütleriyle, faili meçhullerle, katliamlarla yönetilmiş bu düzen; insanımıza baskı, zorbalık, ölüm, açlık, işsizlik ve sefaletten başka bir şey sunmuyor. O yüzden adaletsizliğin yerine adaleti, baskıların yerine özgürlüğü, düşmanlık yerine kardeşliği var edecek bu bir sistemin oluşumu için hep birlikte mücadele etmeliyiz.

Çünkü hayatla ölümlü, özgürlük talebiyle zulüm ve baskıyı, insanca ve bir arada kardeşçe yaşama özlemiyle daha çok sömürme hırsını, uzlaştırmak mümkün değildir!

Değerli Katılımcılar;

Savaşın değil, barış ve kardeşliğin dilinin hakim olduğu, kendi insanıyla barışık, emekten ve halktan yana bir ülke özlemiyle hepinizi sevgiyle, saygıyla, dostlukla selamlıyorum.

Sempozyumumuza hoş geldiniz.

BU DÜZENLEME BİR “AR-GE CİNAYETİ”DİR...

Oluşturulması gereken altyapı gereksinimini dışlayan ve nitelikli AR-GE personeli istihdamını düşürecek olan bu düzenleme bir “AR-GE cinayeti”dir...

Bir yıl önce AR-GE Yasası'nda çalışanlar lehine yapılan düzenleme ortadan kaldırılarak, işletmeler lehine değiştiriliyor. TBMM'de benimsenen “İşsizlik Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”un 8 ve 15. maddeleri ile “5746 Sayılı AR-GE Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun” ve bu Yasa uyarınca çıkarılan yönetmelikte mühendisler aleyhine düzenleme yapılmaktadır.

28.02.2008 tarih ve “5746 sayılı Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesine Yönelik Yasa”da, AR-GE personelinin yetişmesine ve işletmelerde uzun vadeli istihdamına önem verildiği söz konusu edilmektedir. Zira, ancak böylece AR-GE altyapısının geliştirilmesi ve yeteneklerinin kazanılması mümkün olabilecektir.

Gelişmekte olan ülkelerde en büyük sorunlardan biri, işletmelerin cirolarından AR-GE'ye fon ayırmaları ve ayrı bir AR-GE bölümünün kurulmasıdır. Bu bölüm kurulduğunda genellikle nitelikli mühendis kadrosuna ihtiyaç duyulmaktadır. Böylece altyapının kalıcı olması, AR-GE projelerinde etkin çalışılması ve yeni projeler üretilmesi söz konusu olabilmektedir. AR-GE bölümünde çalışan mühendisler kuru-

mun AR-GE yeteneğinin geliştirilmesinde de önemli bir rol oynamaktadırlar. Özellikle AR-GE merkezi kuran işletmelerdeki mühendisler, yeni ürün projelerinde veya mevcut ürünün geliştirilmesinde firmanın belkemiğini oluşturan bir yapılanmayı sağlayabilmektedirler. Böylelikle firmanın ürün yelpazesi gelişmekte, rekabette üstünlük kazanmakta ve kurumsal desteklerden hibe ile kredilerden yararlanılmaktadır.

Bu nedenle 5746 sayılı Yasa'da AR-GE faaliyetlerinde bulunan işletmelerde çalışan per-

sonelin ücretlerinde bir artış sağlayacak indirimler konulmuştur. Buna göre, AR-GE personelinin ücretlerinden kesilen gelir vergisi doktoralı olanlarda yüzde 90, mühendislerde yüzde 80 muafiyete tabi kılınmıştır. Böylece belirtilen AR-GE personel ücretlerinde doğrudan bir artış söz konusu idi.

Ancak, Hükümetin 9 Şubat'ta TBMM'ye sunduğu ve dün (18 Şubat 2009) görüşmesi tamamlanan "İşsizlik Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun"un 8 ve 15. maddeleri ile çalışanların aleyhine, şirketlerin ise lehine olan bir değişiklik yapılmış ve 5746 sayılı Yasa'daki 5. maddenin sonuna gelmek üzere bir geçici madde eklenmiştir. Bu geçici madde, mutlak bir şekilde AR-GE personelinin aleyhinedir. Teşvikten AR-GE harcaması yapan işletmelerin yararlanması sağlanmaktadır. Şöyle ki: "31.12. 2013 tarihine kadar, 3'üncü maddenin 2. fıkrasında belirtilen AR-GE ve destek personelinin, bu çalışmalar karşılığında elde ettikleri ücretleri üzerinden hesaplanan gelir vergisinin; doktoralı olanlar için yüzde 90'ı, diğerleri için yüzde 80'i verilecek muhtasar beyanname üzerinden tahakkuk eden vergiden indirilmek suretiyle terkin edilir (silinir, düşürülür, yani ödenmez). Bu süre içinde anılan maddenin bu maddeye aykırı olan hükmü uygulanmaz."

Yani daha önce doktoralı olanlarda yüzde 90, mühendislerde yüzde 80 oranındaki gelir vergisi muafiyeti, çalışanlardan alınarak işletmelere aktarılmaktadır. Bu düzenleme, AR-GE personeli çalıştıran işletmelerde nitelikli personel istihdamını baltalayıcı ve düşürücü niteliktedir. Zira bir süre sonra mevcut AR-GE personeli daha düşük ücret kısıncasına alınıp ayıklanacak, yerlerine düşük ücretle yenileri gelecek ve yine kalıcı bir AR-GE altyapısı oluşturulamayacaktır.

Görüldüğü gibi, sözde "küresel krizin olumsuz etkilerinin giderilmesi"ne yönelik olarak gerekçelendirilen Yasa ile yüksek nitelikli iş gücünün ücreti ile oynanarak, zaten yeterince oluşturulamayan AR-GE altyapısını bozucu ve çalışanlar aleyhine bir düzenleme söz konu-

sudur.

Odamız, bilimi ve teknolojiyi esas alan, AR-GE ve inovasyona ağırlık veren, istihdam odaklı ve planlı bir kalkınmayı öngören sanayileşme politikaları uygulandığında, ülkenin ihtiyacı olan kazanımların elde edilebileceği görüşünü hep savuna gelmiştir. Odamız, 5746 sayılı Yasa'nın çıkarılma sürecinde de bu Yasa'nın yabancı sermayenin istediği düzenlemeleri getirdiği, üniversiteler bünyesinde kurulmuş olan teknokentlerin tasfiye edilmesine giden yolu açacağını ve AR-GE çalışmalarına gereken katkıyı sunmayacağını vurgulamıştı.

Hükümetin TBMM'ye sunduğu ve benimsenen "İşsizlik Sigortası Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun"un 8 ve 15. maddelerinde yapılan düzenleme ile 5746 sayılı Yasa'nın ücretli mühendislere getirdiği avantaj da yok edilmekte, AR-GE Yasası daha fazla ülkemiz aleyhine bir içeriğe kavuşmaktadır.

Söz konusu Yasa kapsamında AR-GE merkezi başvurusu yapan kimi firmaların, gelir vergisi stopajı desteğine el koymak için girişimler içinde oldukları ve yasal açıdan zor durumda kalmamak için personellerine, ücretlendirme sistemini değiştirecek yeni sözleşmeler imzalamaları için dayatmalarda buldukları biliniyordu.

Bakanlar Kurulu'nun, bu düzenleme ile söz konusu firmaların çalışanlarına yasayla tanınan bir hakka el koyma yönündeki sıkıntı ve eğilimlerine ilişkin bir çözüm geliştirdiği anlaşılmaktadır. Oysa gerçekten AR-GE altyapısı kurulmak isteniyorsa, bu "AR-GE cinayeti"nden geri dönmeli ve gelir vergisi muafiyeti doğrudan ücretliler ile ücretli mühendislerle intikal ettirilmelidir.

Emin KORAMAZ

TMMOB Makina Mühendisleri Odası

Yönetim Kurulu Başkanı

(2 Aralık 2008)

ERDEMİR'DE İŞTEN ÇIKARMALAR DURDURULMALI, İŞLETME KAMUYA DEVREDİLMELİDİR

ERDEMİR'de "Kriz Fırsatçılığı" ile başlayan işten çıkarmalar durdurulmalı, yargı kararlarına karşın özelleştirilen ve zarar etmeye başlayan işletme kamuya devredilmelidir...

Uyarıyoruz: Üretim ve istihdamın ekonomik ve sosyal öneminin daha fazla anlaşıldığı şu günlerde özelleştirme yanlısında ısrar etmek ve işten çıkarma yoluna başvurmak, ERDEMİR gibi güçlü mali yapıya sahip kuruluşlar ve bu ülkeyi yönetenler için tarihsel olarak altında kalınacak ağır bir sorumluluktur; bu yanlıştan derhal geri dönülmelidir.

ERDEMİR Zarar Etmeye Başladı

ERDEMİR 2008 yılının ilk dokuz ayında 1,5 milyar dolar kâr etmişken, son üç ayında 1,3 milyar dolar zarar etmiş ve yıllık kâr toplamda 211 milyon TL'ye düşmüştür. Türkiye'nin en güçlü stratejik kuruluşu "talep daralması" ve "piyasa hareketleri" karşısında yenik düşmek üzeredir.

"Kriz Fırsatçılığı" İle İşten Çıkarmalar Başladı

ERDEMİR yöneticilerinin uzun süredir işten çıkarmaya ortam hazırlama planları "kriz fırsatçılığı" eşliğinde yürürlüğe konulmuştur. "Fabrika durur, kapısına kilit vururuz" diyenler, sözde "ERDEMİR'i zarardan kurtaracak" senaryolarla "gönüllü emeklilik" görünümü altında 3-5 yıllık çalışanları bile işten atmaya ça-

lışmaktadır. İşletmenin devasa zararı ve kötü yönetimin faturası emeğiyle çalışanlara çıkarılmaktadır. Şubat ayı başında aralarında Odamızın Ereğli İlçe Temsilcisi Sıtkı Kuloğlu'nun da bulunduğu bir grup çalışanın işten atılması ve emekli edilmesinin ardından ERDEMİR yönetimi, 16 Mart tarihinde tüm müdürleri çağırarak 250 kişilik işten atılacakların listesini vermiş ve "personel gönüllü olarak işten ayrılmaz ise işten atacaklarını ve bundan sonra hiçbir OYAK şirketine işe giremeyecekleri" tehdidini dile getirmiştir. Ayrıca askerliğini yapmamış olan per-

sonele ek tazminat talebinde bulunmadan işten ayrılmak için dilekçe vermeleri yönünde telkinde bulunulmuştur. Personele tanınan süre bugün dolmaktadır.

Özelleştirmeler İstihdamı Geriletiyor

Neoliberal ekonomi politikaları doğrultusunda gerçekleştirilen özelleştirmelerin ulusal ekonominin ve çalışanların aleyhine olduğu pratikte doğrulanmaktadır. TMMOB ve Odamızın yıllardır ileri sürdüğü, özelleştirmelerin kamusal üretim, mülkiyet ve hizmetlerin sermayeye peşkeş çekilmesi olduğu, aynı zamanda işsizliğin artması ve iş güvencesinin yok edilmesi anlamına geldiği, ekonomik, sosyal yaşamdaki gelişmelerle kanıtlanmıştır. Örneğin özelleştirmeler sonucunda istihdam hacmi yüzde 13,8 gerilemiş; özelleştirilen işletmelerde işten atılma oranı yüzde 68,2, sendikasılaştırma oranı ise yüzde 72 olarak gerçekleşmiştir. Dolayısıyla işten atmaların, 15 bin çalışanı bulunan ERDEMİR’de 250 kişiyle sınırlı kalmayaacağı çok açıktır.

Soruyoruz: Üç ayda bir yıllık zarara uğrayan ERDEMİR, kriz koşullarında nasıl yönetilecek, nasıl korunacaktır? ERDEMİR çalışan kıyımıyla mı krizi alt edecektir?

TMMOB Makina Mühendisleri Odası Tarihsel Olarak Haklı Çıktı

Odamızın Ereğli Demir ve Çelik Fabrikaları TAŞ’nin (ERDEMİR) özelleştirilmesinin yürütmesinin durdurulması ve iptali için yürüttüğü hukuki mücadelenin haklılığı gün geçtikçe daha çok ortaya çıkmaktadır. TMMOB Makina Mühendisleri Odası olarak, “ERDEMİR 3 yıllık kârı karşılığında satıldı” demiştik. Gerçekte de OYAK Grubu ERDEMİR’i aldığı 27 Şubat 2006 yılından bu yana verdiği 2,7 milyar doların tamamını 3 yılda geri almış ve 2006 yılında planlanan “yeniden yapılanma” doğrultusunda

“kriz” bahane edilerek işten çıkartmalara başlanmıştır.

TMMOB Makina Mühendisleri Odası olarak, “OYAK, ERDEMİR’in ARCELOR’a devrini gerçekleştirmeye çalışacaktır” demiştik. OYAK ihaleden çok kısa bir süre sonra ERDEMİR hisselerini satın almak amacıyla kurduğu Ataer Holding AŞ’nin yüzde 41 oranındaki hissesini, özelleştirme ihalesine çıkılmasından çok önce ERDEMİR’i istediği bilinen ve ihaleye katılıp sonradan çekilmek zorunda kalan ARCELOR’a devretmişti.

TMMOB Makina Mühendisleri Odası olarak diyoruz ki: Yargı kararlarına karşın gerçekleştirilen ERDEMİR özelleştirmesi, ülkemiz sanayi çöküş sürecinde iken durdurulmalı, kamu yönetimine devredilmeli ve işten çıkartmalara son verilmelidir.

Özelleştirmelerin yarattığı sanayisizleştirme ve işsizleştirmeye karşı tek seçenek bulunmaktadır: Özelleştirmelere karşı kamusal mülkiyet, kamusal üretim ve hizmetlerin korunarak geliştirilmesi ve çalışanların söz, yetki ve karar sahibi olduğu yeni bir kamusal yaklaşımın hayata geçirilmesi gerekmektedir.

Uyarıyoruz: Üretim ve istihdamın ekonomik, sosyal öneminin daha fazla anlaşıldığı şu günlerde özelleştirme yanlısında ısrar etmek ve işten çıkarma yoluna başvurmak, ERDEMİR gibi güçlü mali yapıya sahip kuruluşlar ve bu ülkeyi yönetenler için tarihsel olarak altında kalınacak ağır bir sorumluluktur; bu yanlıştan derhal geri dönülmelidir.

Emin KORAMAZ

TMMOB Makina Mühendisleri Odası

Yönetim Kurulu Başkanı

(20 Mart 2009)

“TÜRKİYE SANAYİSİ BİR DÖNÜM NOKTASINDA”

TMMOB Sanayi Kongresi 2009'a Doğru “Kriz ve Sanayi Sektörlerinin Durumu Sempozyumu” düzenlendi...

“TMMOB Sanayi Kongresi 2009'a Doğru Kriz ve Sanayi Sektörlerinin Durumu Sempozyumu” nun açılışında konuşan MMO Başkanı Emin Koramaz, neoliberal serbest pazar ekonomisinin iflas ettiğinin açıklıkla tespit edilmesi gerektiğini vurgulayarak, üretim, istihdam, ihracat, ithalat, gelir ve servet vergisi, finansal gelirler, işsizlik sigortası fonunun kullanımı, döviz kuru ve sermaye hareketleri alanlarında Türkiye'nin çok radikal adımlar atması gerektiğini bildirdi. “Baş-

ka türlü ekonomik ve sosyal bunalımdan çıkış olanaklı değildir” diyen Koramaz, öncelikle ve ivedilikle uluslararası finans kuruluşlarının güdümünde uygulanan üretimi, yatırımı, sanayiye, bilimi, teknolojiyi, mühendisi ve toplumu dışlayan ekonomik sosyal politikaların terk edilmesi gerektiğini söyledi. Tam üyelik müzakere süreçleri tamamlanıncaya kadar Gümrük Birliği Anlaşması'nın askıya alınması çağrısında bulunan Koramaz, AB müzakere süreçlerinde mükteşeba

değişikliklerinin tüm sektörler, meslek örgütleri ve sivil toplum nezdinde tartışmaya açılmasının sağlanması ve bu alanda ülke çıkarlarını esas alan politikaların oluşturulması gerektiğini kaydetti. Sempozyumun açılışında konuşan TMMOB Başkanı Mehmet Soğancı da geçen dönem düzenlenen TMMOB Sanayi Kongresi 2007'nin Sonuç Bildirisinden yaptığı alıntılarda, bugün Türkiye ekonomisinin içinde bulunduğu kriz sürecine dair uyarılarda bulduklarını ifade ederek, "Türkiye küresel güçlerin bize biçmiş olduğu fason üretime yönelik taşeronlaşmış sanayi işletmelerinden oluşmuş bir yapılanmayı kabul edecek midir? Yoksa Türkiye sanayi elbisesini yeni bir modele göre, sanayileşme ve sosyal kalkınma hedeflerine yönelik bir biçimde mi oluşturacaktır?" tercihiyle karşı karşıya bulunduğunu savundu.

TMMOB Sanayi Kongresi 2009'a Doğru Kriz ve Sanayi Sektörlerinin Durumu Sempozyumu, 28 Şubat 2009 tarihinde Ankara Milli Kütüphane Konferans Salonu'nda yapıldı. TMMOB üyesi mühendis, mimar ve şehir plancıları ile akademisyenlerin, kamu kurum ve kuruluşları ile sektör temsilcilerinin katıldığı etkin-

liği kayıtlı 220 delege izledi.

Toplam dört oturumdan oluşan Sempozyumun açılışı Makina Mühendisleri Odası (MMO) Yönetim Kurulu Başkanı Emin Koramaz ile Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Soğancı'nın konuşmalarıyla başladı. Açılış konuşmalarının ardından iktisatçı Prof. Dr. Kurt Boratav, ülke sanayisinin durumuna ilişkin kapsamlı bir sunum gerçekleştirdi. Daha sonraki oturumlarda ise krizin otomotiv, demir çelik ve metal, makina imalat, tekstil, enerji, kimya, elektronik, tarım ve tarıma dayalı sanayi sektörlerine etkileri sektörel kuruluş temsilcilerince; krizin çalışanlara etkileri Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu (KESK) ve Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DİSK) temsilcilerince irdelendi. "Forum ve Tartışmalar" başlığı altında yapılan son oturumda ise iktisatçı Prof. Dr. Bilsay Kuruç tarafından genel bir değerlendirme sunumu ve ardından tartışmalar yapıldı. Sempozyum sonucunda ortaya çıkan sonuçlar, 12-13 Aralık 2009 tarihinde MMO sekreteryalığında düzenlenecek TMMOB Sanayi Kongresi 2009'a taşınarak değerlendirilecek.

ENERJİDEN TARIMA SEKTÖR TEMSİLCİLERİ UYARDI: "İŞSİZLİK SOSYAL PATLAMAYA YOL AÇABİLİR!"

Sempozyumun üçüncü oturumunda biraraya gelen enerji, kimya, gıda ve elektronik sektör temsilcileri, Türkiye'de krizin etkisinin yaşanmaya başladığı Kasım ayından beri ekonomik göstergelerin gittikçe kötüye gittiğini vurgulayarak, krizin sosyal boyutu olan işsizliğin yol açacağı sosyal patlamaya karşı uyardılar.

Sempozyumun üçüncü oturumu "Enerji, Kimya, Elektrik-Elektronik ve Tarım Sektörleri" başlığı altında yapıldı. Oturum Başkanlığını Makina Mühendisleri Odası Enerji Çalışma Grubu Başkanı Oğuz Türkyılmaz'ın yaptığı oturuma; Dünya Enerji Konseyi Türk Milli Komitesi (DEK TMK) Genel Sekreteri Ömer Ünver, Türkiye Kimya Sanayicileri Derneği (TKSD) Genel Sekreteri Mustafa Bağan, Türkiye Gıda ve İçecek Sanayi Dernekleri Federasyonu (TGDF) Yönetim Kurulu Üyesi Mehmet Erbak ile Türk Elektronik Sanayicileri Derneği (TESİD) Ankara Temsilcisi Zafer Sevdî konuşmacı olarak katıldılar.

ÖMER ÜNVER: "ENERJİ YÖNETİMİ SON DERECE KÖTÜ"

DEK TMK Genel Sekreteri Ömer Ünver, elektrik enerjisinin sanayinin en önemli girdisi olduğuna dikkat çekerek, sosyal ve ekonomik hayatın da en önemli gir-

disi ve vazgeçilmez unsuru olduğunu vurguladı. Elektrik enerjisi fiyatlarının uluslararası kıyaslaması yapıldığında Türkiye'nin konutlarda dünya şampiyonu olduğunu savunan Ünver, Uluslararası Enerji Ajansı'nın verilerine göre konutlarda 16.3 sent ile Türkiye'nin konutlarda en yüksek ülke olduğunu açıkladı. OECD ortalamasının 12.7, Türkiye'de ise 16.3 sent olduğunu söyleyen Ünver, endekse vurulduğunda da durumun son derece kötü olduğunu açıklayarak şöyle konuştu: "Sanayide ise bu 'purchasing power parity' dedikleri satın alma gücü paritesi dikkate alınarak kur ayarlanmış, ona göre yapılmış olan bir mukayese. Türkiye burada da dünya şampiyonu. 12.6 sent kilovat/saat, 2008'in ikinci yarısındaki fiyatı. Bunu endekslediğim zaman 100 endeksi veriyorum. Polonya da anlaşılabilir bizim gibi başı dertte olan bir ülke. O da bizimle birlikte. Fakat ABD'de 6.6 sent; yani yarı yarıya elektrik enerjisi. Avrupa ve Amerika ile veya başka ülkelerle sanayimiz nasıl rekabetçi olabilecek? Bir kere burada çok büyük bir handikapla karşı karşıyayız." Türkiye'de enerjinin ithal kaynaklara dayanması ve verimsiz olarak üretilip, tüketilmesi nedeniyle bu değerlerle karşılaştığımı savunan Ünver, "Enerji yönetimi son derece kötü bir yönetim şekliyle yürüdüğü için bu değerler-

le karşı karşıyayız. Bu değerlerin düzeltilmesi mümkün müdür? Şüphesiz mümkündür. Teknik bazda daha verimli çalışarak, termik santralleri daha verimli yaparak, kaçakları önleyerek, verimliliğe büyük yatırım yaparak daha ucuz elektrik enerjisi üretmemiz mümkündür” dedi.

MUSTAFA BAĞAN: “FABRİKALARDA KAZANLAR KAYNAMIYOR”

TKSD Genel Sekreteri Mustafa Bağan ise Türkiye’de kimya sanayisi açısından her sektörde olduğu gibi hem iç hem de dış talepte bir yetersizliğin söz konusu olduğunu açıkladı. 2001 krizinin atlatılmasında dünya konjonktürünün müsaait olması nedeniyle en azından ihracata yönelik olarak ayakta kalmanın sağlandığını işaret eden Bağan, şu anda böyle bir şansın olmadığını vurguladı. Tahsilatın çok önemli bir sorun olduğunu ifade eden Bağan, şu açıklamalarda bulundu: “Mal satacak müşteriyi buluyorsunuz; ama kafanızda binlerce soru işareti var. Acaba tahsil edebilecek miyim? Veriyorsunuz, 3 aylık çek alıyorsunuz, gidiyorsunuz, aynı çeki bir 3 ay daha uzatıyor. 9 aylara, 12 aylara varan çekler var, ki bunun finansmanını, maliyetini siz çekmek zorundasınız. Finansman imkânlarının daralması konusunda ise bankalar kredi vermiyor ya da verilmiş olan kredileri vadesinden önce geri çekmeye, toplamaya çalışıyor. Bu arada önemli konulardan biri de özel sektörün dış borçları.”

“Krizin Sosyal Boyutu İşsizlik”

Ham madde fiyatlarındaki dalgalanmaların bu sektörde de yaşandığına dikkat çeken Bağan, “Önünüzü göremiyorsunuz” dedi. Tonu 1600 dolardan alınan

bir malın iki ay sonra 350 dolara indiğini ifade eden Mustafa Bağan, “Siz 1600’den almışsınız, deponuza koymuşsunuz, onunla üretim yapmışsınız, malınızı yapacaksınız. Zaten müşteri zor buluyorsunuz, ona göre aradaki farkı kompanse etmek için zam da yapamıyorsunuz, dolayısıyla durup dururken zarara giriyorsunuz. Bu da gerçekten önünüzü görmenizi engelleyen durumlardan biri. Sanki bütün bu sistemler yetmiyormuş gibi bir de mevzuatla boğuşuyorsunuz” diye konuştu. Örnek olarak 15 gündür “hegzan”ın ithal edilememesini gösteren Bağan, gümrük tarifesi pozisyonunda yapılan bir değişiklik nedeniyle 1 Ocak 2009’dan itibaren hegzanın ithal edilemediğini söyleyerek şöyle konuştu: “Buna benzer maalesef koordinasyon eksiklikleri var. Bir kuruluş diğerlerine danışmadan kendisi herhangi bir şey çıkardığı zaman, arkasından ne geleceğini bilemiyor. Bunu çok kötü, acı bir şekilde reel sektör yaşıyor maalesef. Tabii bütün bunların yansımalarından biri de sosyal boyutu. Sosyal boyutu sonucunda da maalesef işsizlik ve işsizliğin getireceği toplumsal huzursuzluk ve etkenler ortaya çıkacaktır” dedi. Su kimyasallarının satılmadığını kaydeden Mustafa Bağan, su kimyasallarının çoğu fabrikada kaynayan kazanın yanması nedeniyle buharında kullanıldığını, su kimyasallarının alınmamasının kazanların yanmadığını, üretimin olmadığını göstermesi bakımından önemli bir gösterge olduğunu vurguladı.

MEHMET ERBAK: “ÇİFTÇİYİ ÖLDÜRDÜK, KÖYLÜYLE YAŞIYORUZ”

TGDF Yönetim Kurulu Üyesi Mehmet Hakkı Erbak, konuşmasının başında kendisinin Bursalı olduğunu belirterek, Bursa’nın “korkunç bir halde” olduğunu

söyledi. “Hakikaten sosyal patlamadan korktuğumuzu dahi burada söyleyebilirim çok açıklıkla” diyen Erbak, gıda ve içeceğin tarıma bağlı bir sektör olması nedeniyle sıkıntının tarımla ortak olduğunu vurguladı. Tarım ve gıdanın dünyanın da en büyük sektörü olduğunu savunan Erbak, Avrupa Birliği ile şu anda duran müzakerelerin önümüzdeki dönemlerde daha da “kızışması” durumunda Kıbrıs’tan, Yunanistan-Türkiye kavgasından çok daha büyük kavganın tarım sektöründe yaşanacağını savundu. Türkiye’de olumsuzlukların tarım sektöründen geleceğini belirten Erbak şöyle konuştu: “Kayıt altına alınamayan, maalesef son derece zayıflamış Türk veraset hukukunun içinden gelen sıkıntılardan dolayı bölünmüş, parça parça bir sektör. Sektör demeye dahi gerek yok. Çiftçinin olmadığı, çiftçiyi kaybettiğimiz, öldürdüğümüz bir ülkede köylüyle yaşıyoruz. Çok acıdır bu! Köylü çiftçi değildir, köylü köylüdür. Bir dönüm araziye eker, 8 dönüm, 10 dönüm arazi kalmıştır. Bölünmüştür, 500 metrekarede ancak hıyar ve domates eker. Başka bir şey ekemez orada!” Uludağ’ın güneybatı yamaçlarında ekili arazilerin yüzde 50’nin altına düştüğüne dikkat çeken Mehmet Erbak, “Yeni nesilde bir Allah’ın kulu toprağını ekmiyor. Bizim köyümüzde sanayi olduğu için köyden şehire göç yok, tam tersi şehirden köye göç var. Diğer komşu köylerde insan da kalmadı. Gerçek realite bunlar, giddin görün hepsini. Ekili yerler kalmıyor. Eğer bununla ilgili bir tedbir alınmazsa daha da kötü noktalara gideceğiz” uyarısında bulundu.

“Açlığa 40, Susuzluğa Tahammülümüz 6 Gün”

Dünya konjonktürünün olumsuz etkilerini hafifletmek ve ortadan kaldırmak için yapılabileceklerin kısa ve uzun vadeli önlemler başlığı altında ele alınabileceğini belirten Erbak, uzun vadeli adımların yapısal sorunların çözümüne yönelik olduğunu açıklayarak, üretim yapısını güçlendirmek, bunun için de tarım alanına kaynak kullanımını etkinleştirici yatırımlar yapmak, tarımda kullanılan her türlü kaynağın israfını önlemek ve sürdürülebilir bir tarımın tüm unsurlarını sağlamak gerektiğini vurguladı. Tarımdaki sürdürülebilirliğin hiçbir sektöre benzemediğine dikkat çeken Erbak nedenini şöyle açıkladı: “İnsanın açlığa tahammülü 40 gündür, susuzluğa 6 gün. Hayatımızın idamesi için bu gerçek. Sürdürülebilir tarımın sağlanabilmesi için tarım-gıda sanayi entegrasyonunun sağlanması gereklidir. Bu da tarımın geçimlilik değil, ekonomik bir sektör olarak algılanması ve tarımsal politikaların bu kıstasa göre belirlenmesiyle mümkün olabilecektir. Sonuç çok açık: Eğer gıda ve tarım sektöründe tedbir alamazsak bir tek cümle; 6 gün hayat susuz devam edebiliyor, 40 gün de yemeden devam ediyor. Ondan sonra hayat yok.”

ZAFER SEVDİ: “ELEŞTİRİLERİMİZ DİK-KATE ALINMIYOR”

TESİD Ankara Temsilcisi Zafer Sevdî, yan sanayinin yeterli gelişmemesinin, elektronik sanayinin en büyük girdisinin yarı iletkenler olması nedeniyle özellikle devre elemanlarında sektöre ciddi şekilde yansıdığını savundu. Yarı iletken teknolojisindeki yatırımların ucuz yatırımlar olmaması nedeniyle dünyada belli başlı ülkelerin ve firmaların yarı iletken teknolojisine sahip olduğunu bildiren Sevdî, SSK primlerinin de yüksek olduğunu söyledi.

Kamu alımlarında “referans göster” bilmecesi yaşandığını ifade eden Sevdî, “Referans göstereceğiz de önce ben Türkiye’de bu malımı birilerine kabul ettirmeliyim ki, dışarıya da en azından satacağım zaman ülkemdeki bir kurum referans olsun. Böyle bir çelişki içersindeyiz” dedi. Birtakım kurumlarla yaptıkları toplantılarda kimi zaman AB’den kullanılmış mal ithalatının gündeme geldiğini vurgulayan Sevdî, bu konunun otomotiv ve makina imalatında söz konusu olduğunu kaydederek şöyle konuştu: “Biz buna direnç gösteririz. Deriz ki, ‘Sakın ola böyle bir şeye teşebbüs etmeyin. Bunun bu tür yerlerde konuşulması bile birtakım insanları cesaretlendirir, çünkü sanayimizin pozisyonunu zaten biliyorsunuz, eğer bir de kullanılmış mal ithalatı bahis konusu olursa o zaman bütün sanayiye kaptalım, kilit vuralım gitsin bu iş.”

Önemli konulardan birinin de tüketim cihazlarındaki KDV oranının yüzde 18 olması, ÖTV ve TRT bandrolü olduğunu işaret eden Zafer Sevdî, KDV oranının zaten yüksek olduğunu, onun üzerine bir de ÖTV ve TRT için bandrol ödendiğini belirtti. “Böyle bir çıkmazdayız” diyen Sevdî, 1983’te TRT Yasası’na konulan bu durumu kimseye anlatamadıklarını ifade ederek, “1984’ten beri TRT bandrolü konusunda kime gittiysek, tıpkı enerjideki payda olduğu gibi anlatmak mümkün olmuyor. Kamu İhale Kurumu’nun 63. maddesi vardır. O 63. madde der ki, ‘Yerli tekliflere yüzde 15 destek verilecektir.’ Bu ne kadar işletiliyor? Bütün sanayiciler buradadır. Devlet bu konuda ne kadar samimi, onu sizlerin değerlendirmelerine bırakıyorum” diye konuştu.

SU HAYATTIR SATILAMAZ

İstanbul'da yapılan 5. Dünya Su Formu "Su hayattır satılmaz" mitingi ile protesto edildi. Suyun Ticarileştirilmesine Hayır Platformu öncülüğünde 15 Mart 2009 tarihinde yapılan mitinge, TMMOB, KESK, DİSK ve TTB başta olmak üzere birçok demokratik kitle örgütü ve siyasi parti katıldı. TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Soğanıcı da mitingde bir konuşma yaptı.

SUYUN TİCARİLEŞTİRİLMESİNE HAYIR PLATFORMU FORUM-PANEL ETKİNLİĞİ GERÇEKLEŞTİRİLDİ

Dünya Su Forumu'na karşı alternatif olarak Suyun Ticarileştirilmesine Hayır Platformu tarafından düzenlenen "Forum-Panel" 19-20 Mart 2009 tarihinde İstanbul'da Mustafa Kemal Kültür Merkezi'nde gerçekleştirildi. TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Soğancı'nın da açılış konuşması yaptığı forumda çeşitli oturumlarda TMMOB görüşleri katılımcılarla paylaşıldı. Ayrıca TMMOB Su Raporu katılımcılara sunuldu.

Mehmet Soğancı'nın açılış konuşması aşağıdadır.

"Değerli katılımcılar, hepinizi bu ülkenin mühendisleri, mimarları, şehir plancıları adına, örgütümüz TMMOB adına saygıyla, sevgiyle, dostlukla selamlıyorum.

Sağlıklı suya erişme hakkımızdır. Bu hakkımızın elimizden alınmasına izin vermemek için bugün bir araya geldik. Burada toplanırken geçmişten beri yaşadıklarımızı, örgütlerimizin birikimlerini de değerlendirerek, yaptığımız çalışmaları ortaklaştırarak bir araya geldik. Uluslararası şirketlerin söyledikleriyle hareket edenlere alternatiflerin var olduğunu söylemek için burada toplandık.

Bizler farklılıklarımızı ortadan kaldırmak için değil, farklılıklarımızın zenginliğimiz olduğunu bilerek bir araya geldik. Su konusunda "su ticarileştirilemez" ortak paydasında buluşarak bir araya geldik. Hoş geldiniz, hepimiz hoş geldik.

TMMOB olarak biz, bu etkinliğe destek olmak için örgütümüzün birikimlerini "Küresel Su Politikaları ve Türkiye" başlıklı "TMMOB Su Raporu"nu hazırlayarak geldik.

Alternatifi olmayan ve insanoğlu tarafından üre-

tilemeyen üç doğal kaynak; hava, toprak ve "su"dur. Bu üç doğal kaynak da birbirleriyle ilişkili ve ayrılmaz bir bütündür. Bütünün parçalanması tüm yaşamı felakete getirir. Bu nedenle üç kaynağın da temel yaşam hakkı olarak görülmesi ve kabul edilmesi gerekir. Hiçbiri ticari amaçlara alet edilmemelidir. Ancak süreç, canlıları temiz havaya, temiz suya ve toprağa haset bırakacak şekilde gelişmektedir. Özellikle son yıllarda su üzerindeki baskı hızlı bir şekilde artmaktadır.

Uluslararası şirketler oluşturdukları kurumlar aracılığıyla, sağlıklı suya erişimin suyun ticari meta haline getirilmesiyle mümkün olacağı söylemleriyle, su hizmetlerinin özelleştirilmesi için çalışmaktadırlar. Bu anlayışlarını egemen kılmaya çalışanlar son olarak, Dünya Su Konseyi'ni kurarak kendilerine kurumsal bir yapı kazandırmışlardır. Politikalarını egemen kılmak amacıyla da her üç yılda bir Dünya Su Forumları'nı düzenlemektedirler. Bu forumların sonuçları suyun ticari bir meta haline getirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Bu hafta İstanbul'da düzenlemekte oldukları forumun sonuçları da bunlardan başka olmayacaktır.

TMMOB, su üzerindeki küresel etkilerin ülkemizdeki yansımalarını ve geleceğine ilişkin tespitleri kamuoyunun gündemine taşımak amacıyla 2006 ve 2008 yıllarında Su Politikaları Kongrelerini düzenlemiş ve kongre sonuçlarını kamuoyuyla paylaşmıştı.

2. Su Politikaları Kongresi'nin sonuç bildirgesinde şunlar yazılıdır: "Dünya Su Forumu'nun dördüncüsünün Meksika'da yapılmasının bir tesadüf olmadığı, 5. Dünya Su Forumu'nun da İstanbul'da yapılacak olmasının bir tesadüf olarak görülmemesi gerektiği bilinmelidir. Başta Latin Amerika ülkeleri olmak üzere, tüm yoksul ülkelerin suyun özelleştirme sürecinde model ülkeler olarak görüldüğü açıktır. Meksika ve İs-

tanbul toplantılarını bu kapsamda değerlendirmek, Su Forumu'nun hazırlık sürecinde özellikle sudaki özelleştirme girişimlerine dikkat çekmek gerekmektedir.”

Kongrelerimizin sonuç bildirgelerinde belirtilen ve TMMOB Su Raporundan da anlaşılacağı üzere 5. Dünya Su Forumu, suyumuzu pazarlamanın araçlarını oluşturmak üzere ülkemizde toplanmaktadır. Burada yapılmasını istedikleri uygulamalar halkımızın suya erişimini kısıtlayacaktır. Bu duruma, bu ülkenin mühendis, mimar ve şehir plancıları olarak “dur” derken, TMMOB olarak ilgili her kesimin bir araya gelerek mücadele etmesi gerekliliğini bir kez daha vurguluyoruz. Bu nedenle de “onların” Dünya Su Forumuna karşı “bizim” Su Forumumuzu gerçekleştirmek için her türlü çabayı gösterdik. TMMOB Su Raporu “onların” söylediklerine karşı bir alternatif söylemdir. Dileğimiz TMMOB'nin bu raporu, konu ile ilgilenen ve emekten, insandan ve halktan yana bir çaba içerisinde olanların başvuracağı bir kaynak olur.

Değerli katılımcılar, insanca yaşama her alanda olumsuz olarak müdahale edenler şimdi de mekân olarak İstanbul'u seçtiler. Biz bunları çok iyi tanıyoruz. Bunları sağlığımız, enerjimiz, gıdamız, ormanımız, madenimiz, tarım alanlarımız üzerine söylediklerinden ve yaptıklarından biliyoruz. Biz bunları çok iyi tanıyoruz.

Diyorlar ki: Sular kirleniyor. Soruyoruz: Kirleten kim? Diyorlar ki: Sular azalıyor. Soruyoruz: Azaltan kim? Diyorlar ki: İklim değişiyor. Soruyoruz: Değiştiren kim? Yılda 2 milyar insan sağlıklı suya erişemiyor. İnsanımızın suya erişmesini engelleyen kim? Yılda 2,5 milyon kişi suya bağlı hastalıklardan yaşamını yitiriyor. Soruyoruz: Sorumlusu kim?

Bunların sorumluları, suyumuzu bize satmak için İstanbul'a geliyorlar. Niyetleri belli: Bunlar suyumuzu ticarileştirmek için aldıkları kararları uygulamaya geliyorlar.

Diyecekler ki: Su kalkınmada çok önemli. Su sağlık için olmaz ise olmaz. Gıda güvenliği suya bağlıdır. Diyecekler ki: Herkesin sağlıklı suya erişmesi için de “suyun bedelinin olması gerekir”.

Bizde soruyoruz: Bolivya'da ne yaptınız? İngiltere'de, Meksika'da, Şili'de, Peru'da, Endonezya'da, Güney Afrika'da ve pek çok yerde ne yaptınız? Yaptığınız uygulamalarda halk suya daha kolay mı ulaştı? Yoksa susuz mu kaldı? Sizin derdiniz halka su sağlamak mıydı, yoksa sudan para kazanmak mı? Kimi kandırıyorsunuz. Yalanlarınıza siz de inanmıyorsunuz, bizi mi inandıracaksınız?

Ülkemizde verdiğiniz kredilerin koşulları su hizmetlerinin özelleştirilmesi değil midir? Bunun örneklerini Antalya'da, Çeşme'de, İzmit'te bizlere yaşatmadınız mı? Ankara'yı susuz bırakıp sonra da Kızılırmak suyunu Ankara'ya bağlamadınız mı? İstanbul'da su havzalarını yok edip kirlenmiş Melen'den suyu İstanbul'a taşımayı başarı saymadınız mı? Edirne'de suyu alırken birbirinize düşüp başarısız olmadığınız mı?

Sizleri uyarıyoruz: Biz sizleri iyi biliyoruz. Burada toplananlar sizi iyi biliyor. Sizler sağlık alanında, enerji alanında, ulaştırma alanında, benzeri birçok yerde karşımıza çıktınız. Şimdi de suyumuz için geliyorsunuz. Suyumuzu size vermeyeceğiz. Suyun tartışılacağı yerde halk olur. Sizler halkın suyunu, haksız konuşacağınızı sanıyorsunuz. Halk burada. Halk kendi suyunu burada konuşuyor. Halk kendi suyuna burada sahip çıkıyor. Buradaki sese kulak verin: Su yaşamdır. Ticarileştirilemez.

Değerli katılımcılar, herkes bilsin ki TMMOB suyumuzu sahip çıkarak insanımızın yaşam hakkını savunacak, bunun için de emekten ve halktan yana olan mücadelesini sürdürmeye devam edecektir. Hepinize saygılar sunuyorum.”

TMMOB “NATO’YA HAYIR!” DİYOR

TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Soğancı, NATO'nun kuruluşunun 60. yıl dönümü nedeniyle bir basın açıklaması yaptı. NATO'nun 60. yılında Ankara ve İstanbul'da yapılacak mitinglere de çağrı yaptı.

II. Dünya Savaşı sonrası oluşan politik ayırmda, 9 Nisan 1949'da Washington Antlaşması ile kurulan NATO (Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü - North Atlantic Treaty Organization) bu yıl 60. yılında.

Antlaşmaya göre üye ülkeler, ortak savunma için yeteneklerini geliştirmeyi, herhangi bir üyenin toprak bütünlüğü, siyasi bağımsızlık ve güvenliği tehlikede olduğunda bir araya gelmeyi ve herhangi birine saldırıldığında bu saldırıyı hepsine karşı yapılmış bir saldırı olarak kabul etmeyi taahhüt etmişlerdir. NATO bir yandan bu savaş örgütü özelliğindeki, diğer yandan toplumsal mücadelelere müdahale etmek için 1950'li yıllarda İtalya'dan başlayarak bağlı ülkelerinde gizli “Özel Harekât” daireleri kurmuştur. Gladio adı ile anılan bu birimler ülkelerdeki toplumsal hareketler baş-

ta olmak üzere her tür muhalefete karşı bir önlem olarak oluşturulmuştur. Bu birimler aynı zamanda “Derin Devlet” kavramının da ortaya çıkmasında büyük rol oynamıştır.

Türkiye NATO'ya 1952 yılında girdi. Türkiye'nin NATO üyeliği ABD'nin yeni sömürgecilik doğrultusunda askeri ve ekonomik yardımlarla sağladığı bağımlılık ilişkilerinin parçası olarak gerçekleşti. NATO 60'lı yıllardan itibaren anti-emperyalist mücadelenin karşısında gerici faşist örgütlenmelerin yapılandırılmasında, 70'li yıllarda emekçi halka ve devrimcilere karşı yürütülen iç savaşın örgütlenmesinde önemli rol oynadı.

Bugün NATO, ABD'nin insani yardım, demokrasi ve özgürlüklerin savunulması adı altında yürüttüğü emperyalist işgal ve savaş politikalarının bir parçasıdır ve emperyalizmin savaş örgütüdür. Yugoslavya'da gerçekleştirdiği saldırıda binlerce sivil yaralanması ve öldürmesi, Afganistan'da binlerce sivil öldürmesi, NATO'nun gerçek yüzünü göstermektedir.

Şimdi 60. yılında “kutlama” yapmak için buluşacakları.

Onlara karşı olanlar, “Savaşa ve emperyalizme hayır!” diyenler de dünyanın her yerinde başka bir buluşma gerçekleştirecek. TMMOB, “NATO'ya Hayır!” diyenlerle, bunun için mücadele edenlerle, 4 Nisan'da insanlık için, barış için ve özgürlük için İstanbul'da Kadıköy'de olacak.

TMMOB, “NATO'ya Hayır!” demektedir.

Mehmet Soğancı

TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı

7 MART 2009 ÖĞRENCİ KURULTAYI

MAKİNA MÜHENDİSLERİ ODASI DİYARBAKIR ŞUBESİ YEREL ÖĞRENCİ ÜYE KURULTAYI SONUÇ BİLDİRGESİ 7 MART 2009

Kapitalist sistemin yaşadığı krizi değerlendirsek bugün dünya egemenlerinin üzerimizdeki sömürsünü iyi kavramamız gerekir. Bu sömürü sistemini çözmekten krizi doğru ele alamayız. Kriz iyi çözümlenmeden, çözümün de iyi olmayacağı düşüncesindeyiz.

Uluslararası sermayenin iç içe geçmesi, ekonomik sistemin küreselleşmesi ile kapitalizm emperyalist aşamaya gelerek sermayenin sınırları aşarak korumacı ekonomik anlayışın bırakıldığı, gümrük kapıları-

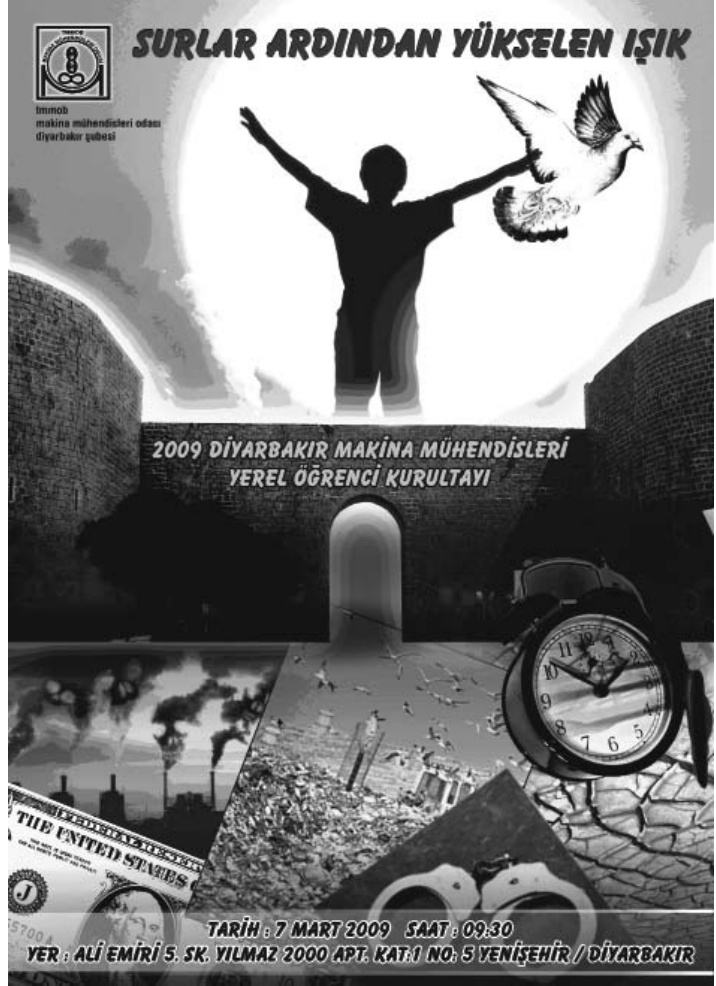
nın açılmasıyla sermayenin dolaşımı kolaylaştırılmış, bunun sonucu kapitalizmin emperyalist süreci başlamıştır. Özellikle son yıllarda gelişen finans kapital, diğer adıyla 'örgütlü tefecilik' sermayesi zirveye ulaşarak ekonomik faaliyetlerin sanayi ve üretim alanında değil, borsa alanında yürütülmesi sonucu toplumların esas dokusu olan ekonomi, analitik zihniyet yoğunluklu alanı olmaktan, para kâğıt oyunlarına bağliyerek, gerçek yaşamdan kopararak, sanal alana dönüştürülerek gerçek kimliğinden uzaklaştırılmıştır.

7 MART 2009 ÖĞRENCİ KURULTAYI

Borsalarda faizler, paranın değeri ve kredilerle oynanılarak büyük paraların kazanıldığı, birilerinin elindeki avucundaki alınırken birilerinin de hiç üretim yapmadan zenginleştiği bir kumar sistemi ya da tefecilik, bugünkü ekonomik sistemin özüdür. Finans kapitalin hâkim olduğu kapitalist sistem ahlaksızca para kazanma ve ahlaksızca yaşama sistemi olarak da değerlendirilebilir. 2008 krizini önceki krizlerden ayıran özelliği ise 2008 krizinin tefecilerin, kumarbazların, bedava para kazanmak isteyenlerin kredi faizleri ile oynayarak zenginleşenlerin kendileri ile birlikte bütün sisteme ve topluma bedel ödedikleri bir ekonomik kriz olarak değerlendirilir. Bu şekilde gelişen ekonomik sistemin krize girmesi ile kendi sularında boğulmak istemeyen kapitalizmin ve tekellerin yeni geliştirdiği model neoliberalizm ise var olan sisteme kriz halinde devletin özel mülkiyetlerini özelleştirerek, tekellerin eline verilmesi olarak değerlendirilir. Bu durumda kapitalizmin neoliberalist modeli kendi içinde krize giren sistemin bedelini vatandaşın cebindeki üç-beş kuruşuna göz dikerek emekçi işsiz ve yoksul toplumlara ödedikleri bir kan emici sistem olarak ele almalıyız

Yaşanan bu krizin sorunlarını halkların sırtlarına yıkmak halkları kapitalist sisteme bağlamak amacıyla olduğu kanaatindeyiz. Değirmek istediğimiz diğer bir nokta ise mevcut sistemin liberal olup olmadığıdır kapitalizmin tekelleştiği finans kapitalin bütün ekonomik sistemini ele geçirmesi ve bu durumda sisteme liberalist yaklaşmak doğru olmayacaktır. Liberalizm tuzağı ise kapitalizmin önünde engel olarak gördüğü feodal dogmatik sistemleri aşması için ortaya atılan bir ekonomik dolandırıcılıktan başka bir şey değildir. Borcu borçla kapatan Türkiye gibi kapitalist sistemi köylerine kadar indirgeyen ülkeler ise, daha büyük kriz dalgalarıyla karşılaşması kaçınılmaz hale getirilmiştir. Bu durumda olan Türkiye'nin GAP projesi adı altında bölgeye yatırım yaptığı iddiaları neyle yatırım yaptıkları kalfalarda soru işaretleri bırakmaktadır. Zaten matematiksel rakamlara baktığımızda halka yönelik yatırımların palavradan öte olmadığını görebiliriz.

Tepeden inme merkezîyetçi yöntemlerle yönetilen kapitalizme karşı durmanın yolu tabana dayalı top-

lumların ekonomik siyasal ve toplumsal gereksinimlerini karşılayan komünal modeller yaratmak ve geliştirmek gerekmektedir. Bunu yaparken de doğaya, canlılara zarar vermeyecek şekilde modellerin üretilmesi gerekmektedir.

Anaerkil çağda demokratik, eşitlikçi, özgürlükçü bir anlayışın olduğu gözükmektedir. Anaerkil çağla beraber kadının sömürülmesiyle başlayan sömürü sistemi artı ürünün başlaması ve artı ürünün tekellerin eline geçmesiyle sınıfsal hiyerarşik sistemi beraberinde getirmiştir. Bu sistem tarih akışı içerisinde kendini diyalektik bir şekilde günümüzdeki çağa uyarlamış, bu anlamda kadını ekonomiden ve toplumdaki uzaklaştırarak, kadın kafese mahkûm edilmiştir. Günümüzdeki kadın ise bir meta ve cinsel obje olarak ele alınıp gerçek kimliğinden uzaklaştırılmıştır.

7 MART 2009 ÖĞRENCİ KURULTAYI

Kadının özgürleşmediği bir toplumda demokratik, eşitlikçi, özgürlükçü anlayışın olduğu bir toplumdan bahsetmek son derece yanıltıcıdır.

Kapitalizmin yarattığı neoliberalist anlayışın üniversitelerin hücre dokularına kadar inerek üniversiteleri gerçek amacından daha çok kendini toplumda var edebilmek ve yaşatmak için üniversiteleri tekelleştirerek kendi amacı doğrultusunda kullanmayı temel politikası haline getirmiştir. Üniversiteleri kendi kontrolü altına alan bu anlayışın yarattığı toplum ve birey

ise; lömpen, kendini toplumdan soyutlandırmış kendi özünden koparılmış, bir varlık haline getirilmiştir. Bu tarzda yetişen bir bireyin toplum sorunlarından uzak üniversite okuma anlayışı ise karın doyurma, kariyer yapma, toplumdan ayrı bir yaşam yaşamayı, sistemli bir şekilde, kendi soysuzluğunu meşrulaştırmak için bireyler üzerine empoze edilmeye çalışılmaktadır. Kapitalizme karşı mücadele etmek bir yana var olan mevcut sistem sanki üniversite gençliğinin kaderiymiş gibi kapitalizme hizmet etmeyi ve yaşam tarzı olarak gençliğin yaşamına lanse etmektedir.

Kapitalizme karşı mücadele etmenin yolu; yaratmak istediği bireyci anlayıştan kurtulup örgütsel bilinç düzeyinin yüksek olduğu bir toplum ve gençlik yapısının oluşturulmasıyla mümkün olacaktır. Bir toplumun geleceğini belirleyen en önemli etken gençlerin o dönemdeki yaşayış biçimi ve düzeyleri olmuştur. Şuan ki gençliğe baktığımızda toplumun geleceğinin pek de parlak olduğu söylenemez. Bunun için en büyük amacımız örgütlenmek ve bununla beraber gençliğin bilinç düzeyini yükselterek, toplumda demokratik eşitlikçi, özgürlükçü bir anlayışı oluşturmakla, iyi bir geleceği yakalamamız mümkün olacaktır.

8 MART DÜNYA KADINLAR GÜNÜ

8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar günü dolayısıyla 7 Mart 2009 tarihinde Diyarbakır İstasyon Caddesi'nde miting düzenlendi. TMMOB olarak Diyarbakır'daki tüm odalardan mitinge katılımlar oldu.

Bayan üyelerimizin bu anlamlı günü 8 Mart 2009 tarihinde TMMOB lokalinde verilen bir kokteyle ayrıca kutlandı. Bayanlara özel slayt gösterisi, mini tiyatro gösterisi ve canlı müzik eşliğinde devam eden kokteylimiz üyelerimize dağıtmış olduğumuz karanfillerle son buldu.

BATMAN TEMSİLCİLİK BİNAMIZIN AÇILIŞI YAPILDI

18 Nisan 2009 Batman İl Temsilciliği'nin yeni hizmet dairesinin açılışı yapıldı. Açılışa Şube Başkanı Hakan SUBAŞI, Şube Saymanı İsmet EMER, Şube Müdürü Mehmet TARHAN, Şube Teknik Görevlileri, Batman Valisi, Batman Belediye Başkanı, Batman'da bulunan çok sayıda üyemiz katılım gösterdi.

BİTLİS

Genel Bilgiler

Yüzölçümü: 6.707 km²

Nüfus: 388.678 (2000)

İl Trafik No: 13

Doğu Anadolu Bölgesi'nde bulunan Bitlis, Van Gölü'nün batısındadır. İsmi Makedonya Kralı Büyük İskender'in, şehirdeki kaleyi yaptırdığı komutanlarından, Bedlis'ten gelmektedir. Tarihsel yapıların ağırlıkta olduğu bir vadi içinde kurulduğundan "Vadideki Güzel Şehir" diye anılır. Bitlis M.Ö.400 yıllarında Urartular'ın yerleşim alanıydı. M.Ö.11. yüzyıla kadar Urartular'ın yurdu olmaya devam eden ve 7. yüzyıla kadar Asurlular'ın, 6. yüzyıla kadar ise Medler'in yönetimi altında kalan Bitlis, daha sonra Pers Krallığı'nın kurulması ile II. Darius tarafından ele geçirilmiştir. M.Ö. 4. yüzyılda Makedonya Kralı Büyük İskender'in yönetimi altına giren ve M.S. 2. yüzyılda Doğu Roma İmparatoru Trajan tarafından ele geçirilen Bitlis, 7. yüzyıla kadar Bizans yönetiminde kaldı.

Türkler'in 10. yüzyılla birlikte başlayan Anadolu akınları sırasında önemli bir uğrak yeri haline gelen ve bu tarihlerde Alparslan ve ordularını Ahlat'ta konuk eden Bitlis, Türkler'in Anadolu'ya açılmasında çok önemli bir rolü de üstlenmiş oldu. 13. yüzyılda Eyyübililer ve daha sonra Harzemşahlılar ve Moğolların saldırısına uğrayan ve 1514 yılındaki Çaldıran Savaşı ile Osmanlı egemenliğine giren Bitlis, Osmanlı İmparatorluğu'nun idaresi altında ilim, sanat ve kültür merkezi haline geldi. Birinci Dünya Savaşı esnasın-

da bir süre Çarlık Rusya'nın işgali altında kalan Bitlis Cumhuriyet'in ilanından sonra il yapıldı.

Bitlis, kaleleri ve Türk İslam eserleriyle önemli bir ildir.

İLÇELER:

Adilcevaz, Ahlat, Güroymak, Hizan, Mutki ve Tatvan' dır.

Ahlat: İl merkezine 60 km mesafede, Van Gölü kıyılarında kurulu bulunan Ahlat ilçesinin tarihi çok eskiye dayanmaktadır. Ahlat'ta çoğu 13. yüzyıldan kalma 14 kümbet, 2 kale, Selçuklu döneminden kalma 5 tarihi mezarlık, Osmanlı Dönemi'nden kalma bir tarihi mezarlık, Yuvadamı köyünün kuzeyinde M.Ö. 2000 ile M.Ö.1200 yılları arasında kalan döneme ait 4 ayrı mezarlık, Osmanlı Dönemi'nden kalma 2 cami, 1 hamam bulunmaktadır. İlçedeki Emirlik Bayındır Kümbeti mutlaka gezilmeli ve görülmelidir. İlçenin en önde gelen tarihi varlığı yaklaşık 200 dönümlük bir alanda kurulu bulunan tarihi "Selçuklu Mezarlığı"dır. Mezarlıkta her biri anıtsal yapı özelliğine sahip Şahideli-Şahidesiz sanduka mezarların dışında, Orta Asya Türk Mezar tipleri olan oda tarzı yer altı mezarları da görülür. Diğer önemli tarihi eserler içerisinde yer alan Kümbetler, İslami etki ile birlikte gelişmiş olan, yer altı mezar odası üzerine küçük bir mescit eklenen dönemin bey ve yöneticilerine ait anıtsal mezarlardır.

Ahlat aynı zamanda Van Gölü çevresinin en güzel sahillerine sahiptir. Kıyı turizmi ve su sporları açısından gelişmeye müsait ilçe sahillerinde dört ay yüzmeye imkânı vardı. Ayrıca ilçenin kuzeyinde kalan Sütaç Yaylası, yayla turizminin canlanması açısından elverişlidir. El sanatları ürünlerinden olan "Ahlat bastonu" tüm ülkemize ün salmıştır.

Tatvan: İl merkezine 27 km uzaklıktadır. İlçede kara ve demiryolları ile ulaşım söz konusu olduğu gibi Van Gölü üzerinden feribotla ulaşmak da mümkündür. İlçenin Van Gölü kıyısında kurulu olduğu yer aynı zamanda doğal bir liman olma özelliğine de sahiptir.

Turizm Aktiviteleri

Havası, suyu, dağları, kışın beyaz, yazın yemyeşil görüntüsü ile adeta bir yeryüzü cennetini andıran Bitlis ili; tarihin her dönemine tanıklık eden anıtsal yapıları, Türkiye'nin en büyük yanardağı olan eşsiz doğa harikası Nemrut Dağı ve Krater Gölü, Tatvan – Ahlat - Adilcevaz ilçelerimizin bir hilal şeklinde kucakladığı uçsuz bucaksız görüntüsü ile Van Gölü, Süphan Dağı, Beş Minare'si, şifalı suları ve misafirperver insanı ile tarih ve doğanın kucaklaşmasını en güzel şekilde sergileyen şirin bir ilimizdir. Bu potansiyeli ile Bitlis, ülkenin batı ve Akdeniz sahillerine sıkışmış turizmine hem doğuda açılmış bir pencere hem de sahip olduğu zenginliklerle üzerine düşeni yapmaya hazır ve keşfedilmeyi bekleyen turizm cennetidir.

Kültür Turizmi

Zengin bir tarihsel potansiyelin sahibi olan ve Urartular'dan başlayıp, Osmanlılar'a kadar uzanan çeşitli medeniyetlerin uğrak yeri olan Bitlis, tüm bu dönemlere ait sayısız tarihi eserleri ile tam bir "Açık Hava Müzesi" görünümündedir. Tarih boyunca çeşitli medeniyetlere kucak açan Bitlis'te, bu dönemlere ait daha önce detaylı olarak tanıtılan pek çok kale, cami, medrese, türbe, köprü ve kervansaray yapıları bulunmaktadır.

Kış Turizmi

Bitlis ili, kış mevsiminin uzun sürmesi nedeniyle kış turizmi açısından önemli bir potansiyele sahiptir.

Özellikle kayak sporu bütün canlılığıyla yediden yetmişe her kesimin kış eğlencesi olmuştur. Türkiye'nin en eski kayak tesislerinden birine sahip olan ilde, kayak sporunu doyasıya yaşamak isteyen misafirlerini ağırlayacak kapasitedeki kayak evi, konuklarını beklemektedir. Ayrıca; bölgenin kış sporları merkezi olmaya aday Nemrut Kayak Merkezi'nin kısa sürede hayata geçirilerek bu doğal potansiyelin bölgesel ve ulusal turizm hareketlerinden hak ettiği payı alacağı yetkililerin beyanları arasındadır.

Deniz Turizmi

Türkiye'nin en büyük gölü olan Van Gölü'nün üçte ikisi Bitlis sınırları içindedir. Gölün dışarıya akan bir ayağı olmadığından suyu acı, tuzlu ve sodalıdır. Van Gölü; yolcu ve yük taşıyan gemileri, iskele, ada, yarımada, koy ve körfezleri ile adeta bir denizi andırır. 600 km'ye varan sahillerinin büyük bir bölümü doğal plaj niteliğindedir. Ayrıca; Nemrut Krater Gölü, Nazik Gölü, Arin ve Aygır Gölleri su sporları ve olta balıkçılığı için uygundur.

Termal Turizm

Fay hattı üzerinde bulunan Bitlis'in merkezinde ve çevresinde sayısız kaplıcaya rastlanır. Bunlardan bazıları; Güroymak Budaklı Kaplıcası, Ilıcak (Germav) Kaplıcası, Yam Kaplıcası (Acısu), Tatvan Develer Suyu, Nemrut Kaplıcaları olarak sıralanabilir.

KÜLTÜREL DETAYLAR

El Sanatları

Bitlis'te geçmişte ve günümüzde yapımı devam eden el sanatlarını şöyle sıralayabiliriz:

a) El Tezgahlarında dokunan el sanatları :

Gej (Yöresel Kumaş) : Mutki ve Hizan ilçelerinde dokunmakta olan bu el sanatı İl Kültür Müdürlüğü ile Mutki Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğüne açılan kurslarla desteklenmektedir. Yöresel elbiseler sadece halk oyunlarında kullanılmaktadır. Ham madde ve pazarlama sıkıntısı çekilmektedir.

Seccade ve Heybe: Bitlis il merkezi ile Tatvan ve Hizan ilçelerinde halkın kendi evinde kurduğu el tezgahlarında dokunmaktadır.

Cacım : Cacım, ilimiz Tatvan ilçesinde dokunmaktadır.

Aba : Aba dokuma iki çeşit olarak dokunmaktadır. Birincisi keçi kılından ikincisi ise tiftik yünden dokunmaktadır. Kıl dokuma kısa kollu, tiftik dokuma ise yelek olarak dokunmaktadır. Aba dokuma Mutki ilçesinde yapılmakta ve Mutki Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğüne açılan kurslarla sürdürülmektedir. Abalar modern giyside kullanılabilir durumdadır. Ham madde ve pazarlama sıkıntısı çekilmektedir.

Bitlis Kuşağı : Tatvan ilçesinde dokunmaktadır, halk oyunları aksesuarı olarak kullanılmaktadır. Sadece halk oyunlarında kullanılmaktadır.

b) Dokuma Tezgahlarında Dokunan El Sanatları:

Halıcılık : İlimizde Sümer Halı destekli olarak halıcılık yapılmaktadır. Sümer Halı, Tatvan ve Hizan ilçesinde faaliyetleri devam ettirmektedir. 2000 yılı içinde de İl Kültür Müdürlüğüne halıcılık kursuna başlanılmıştır.

Kilimcilik: İlimizde kilimcilik, Ahlat ve Adilcevaş ilçelerinde faaliyetlerini sürdürmektedir. Bu atölyeler İlçe Kaymakamlıkları Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarınca sürdürülmektedir.

c) Yöresel Ayakkabı Harik:

Yöreye has olan bu ayakkabı (Harik) il merkezinde İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nün bünyesinde açılan kurslarla faaliyetlerine devam etmektedir. Yöresel ayakkabı (Harik), halk oyunlarında, özel günlerde ve süs olarak şark köşesinde kullanılır. Pazarlama sıkıntısı çekilmektedir.

d) Toprak Seramik (Çömlekçilik):

İlimizde toprak seramik, Mutki ilçesi Kavakbaşı beldesi ile Güroymak ilçesi Günkırı köyünde faaliyetleri devam etmektedir.

e) İğne ve Boncuk Oyası:

Nineden toruna geçen ve eli biraz iğne tutabilen kız çocuklarının ilk öğrendikleri el sanatıdır.

f) Taş İşçiliği:

Sivil mimari tarzını oluşturan taş işçiliği sanatı, zarafet ve inceliği ile göz kamaştırıcı bir sanattır. Ahlat ilçesinde taş işçiliği sanatı yapılmakta, bu sanatı destekleme amacı doğrultusunda Ahlat Kaymakamlığına geleneksel olarak her yıl yarışma düzenlenmektedir. Taş işçiliğinin maliyetli olması insanları daha ucuz malzemeye yönlendirmektedir.

g) Bastonculuk:

Ahlat ve Adilcevaş ilçelerinde yapılan Ahlat Bastonu ile ün salan bu el sanatı, ceviz, karağaç, dut ve kiraz ağaçlarını el marifetiyle yöresel desen oymak ve kemik işlenerek vernik veya golmak cila ile cilalanarak Selçuklu motifleri ile süslenmektedir.

Bastonculuk sanatına desteklemek için İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü ve Ahlat Kaymakamlığına geleneksel yarışmalar düzenlenmektedir.

Halk Oyunları

-Halk Oyunları : Yöreye özgü halk oyunları oldukça renklidir. Doğu Anadolu Bölgesi'nin diğer illerinde de oynanan ve aynı adla anılan oyunlar, "Bar" ve "Halay" türlerindedir. Oyunlar genelde insanın sertlik, birlik-beraberlik ve insan sevgisi duygularını ifade eder.

Genel Oyun Çeşitleri :

- Ağır Küvenk -Nare -Değirmenci
- Şippe -Tiringo -Kavaş
- Garzane -Deriko -Harkuşta
- Pappure -Zeybek -Meyroki
- Aşırma -Dıldıl -Küvengin Yollarında
- Temirağa -Memyane -Perijvan

Yöremizde halk oyunlarında çalgı aletleri olarak genelde davul-zurna kullanılır. Ayrıca def, bilhassa köylü oyunlarda kullanılan müzik aletidir.

-Yöresel giysiler : Bitlis halkı yöresel giysilerini çok yönlü düşüncelerle seçmiş ve kullanmıştır. Tamamen el dokuması olan erkek giysileri, "Gej" denilen tiftik kılından dokunan kumaşla yapılır. Giyilen giysiden bayanın evlimi, bekar mı, zengin mi, nişanlı mı olduğunu anlamaya yarayan özellikler mevcuttur.

CELADET ELÎ BEDÎRXAN

20'inci yüzyılın ilk yarısındaki Kürt Aydınlanma Hareketi'nden ve bu kapsamda Kürt basın-yayın tarihinden söz ederken, Bedîrxanî ailesini anmadan geçmek mümkün değildir. Özellikle Botan bölgesinde çok köklü bir geçmişe sahip Bedîrxanî ailesinin tarihi aynı zamanda isyan ve sürgünün tarihidir.

Yavuz Sultan Selim döneminde ailenin tamamı katliamdan geçirilir, onlardan yalnız iki erkek çocuk halk tarafından saklanarak kurtulur. Sultan Abdulmecid ve oğlu Sultan II. Abdulhamit döneminde Bedîrxanîlere karşı bu kez katliam yerine sürgün, dağıtma ve tecrit dayatılır. Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerinde Bedîrxanîlerle siyasi iktidar arasındaki ilişkide isyan ve sürgün yine belirleyici olur. Mîr Bedîrxan Osmanlı İmparatorluğu'na karşı Bedîrxanîler Ayaklanması'nı başlatır. Ancak ne Mîr galip gelir, ne imparatorluk ayaklanmayı tamamen bastırabilir. Sonuçta Rodos Adası'na sürgün edilir.

Sürgünün amacı yürekte ve beyinde ana topraklardan koparılış ise eğer, Bedîrxanîler konusunda sonuçsuz kalır. Celadet Elî Bedîrxan'ın hayatı da bu gerçeğin en güzel örneğidir. 1893 yılının Mayıs ayında Orta Doğu'nun en batısında, İstanbul'da Mîr Bedîrxan'ın torunu olarak dünyaya gelir. İlk ve orta öğrenimini İstanbul'da tamamlayan Celadet Bey, Birinci Dünya Savaşı sırasında Osmanlı ordusu saflarında Kafkas cephesinde bulunur. Osmanlı İmparatorluğu'nun dağılmasından sonra Kürt aşiretlerinin birliğini sağlamak için çaba sarf eder. 1922'de kardeşi Kamuran ile birlikte gitmek zorunda kaldığı Almanya'da öğrenimini sürdürür. Ardından 1925 yılında birçok akrabasının yaşadığı Mısır'ın başkenti Kahire'ye geçer. Zira ilk Kürtçe gazete 'Kurdistan' 1898-1902 yılları arasında Miqdad Midhet Bedîrxan tarafından Kahire'de yayımlanmıştı. Bu gazetenin sayılarının çoğu Kahire'de basılırken, bazıları ise Cenevre ve Falkstone'da basılır. Sürgün içinde sürgüne sebep olan bu gazete sürekliliği olarak yer değiştirmek zorunda kalır. Çünkü Albülhamit döneminde yayın hayatına başlayan gazete Osmanlı yönetimi tarafından tehdit olarak görülür

ve sesinin kısılması için değişik baskı araçlarına başvurulur. Celadet Elî Bedîrxan bir süre Kahire'de kaldıktan sonra Şam'a gider. Burada Haco Ağa ve önde gelen Kürt aydınlarıyla birlikte Ekim 1927'de Beyrut'ta kurulan Xoybun'un kuruluşunda aktif rol alır. Şeyh Said İsyanı'ndan sonra kurulan Xoybun örgütü Kürdistan'ın dört parçasındaki Kürt hareketleri birlikte hareket etme yönünde örgütlemeye ve Kürt aşiretlerini birleştirmeye çalışır. Örgütün idari komitesinin başkanlığını yapan Celadet Bey, kardeşi Kamuran ve arkadaşları Memduh Selim Bey, Süreyya Bedîrxan, Şahin Bey, Haco Ağa, Ramanlı Emin, Şeyh Sait'in oğlu Ali Rıza gibi isimlerle Ağrı İsyanı'nı örgütler.

Hedefine ulaşmayan bu ayaklanmadan sonra Celadet Elî Bedîrxan yayın çalışmalarına ağırlık verir. 1932 yılından itibaren Şam'da Hawar dergisini yayımlar. Toplam 57 sayısı çıkan dergi, 23'üncü sayısından itibaren sadece Latin harfleriyle çıkar. Derginin ilk sayısında "Hawar bilimin sesidir, bilim kendini tanımaz, kendini tanıma ise bize kurtuluşu ve güzelliği getirecektir" şeklinde yazan Celadet Elî Bedîrxan, şöyle devam eder: "Kendini tanıyan herkes, kendini tanıtabilir. Hawar'ımız herşeyden önce dilimizi tanıttacak, çünkü dil varlığın ilk şartıdır." Büyük zorluklar içinde yayın hayatını sürdüren Hawar'ın Latin alfabeli olması aynı zamanda bir okul işlevini de görür, Nureddin Zaza, Cegerxwîn, Qedrî Can gibi Kürt aydınları yetiştirir. Celadet Elî Bedîrxan'ın yedi ana başlık altında topladığı Hawar'ın yayın yönteminde Kürt dili çalışmaları ağırlıklı bir yer tutar: 1- Kürt alfabesinin Kürtler içerisinde yayılması ve öğrenilmesi. Kürt dilbilgisi gramerinin tasnif edilerek parça parça yayımlanarak daha sonra kitap haline getirilmesi. 2- Kürt şive/lehçelerinin araştırılması ve birliğinin sağlanması. Kürt dilinin temellerinin, tarih içindeki oluşumu ve gelişiminin araştırılması. 3- Kürt öykü, masal, şarkı vs.nin yayınlaması. 4- Kürt diwanlarının yayınlaması. Seçkin şair ve kişilerin biyografilerinin yayınlaması. 5- Kürt şarkılarının kaideleri ve Kürt danslarının araştırılması. 6- Her tür Kürt geleneğinin geçmişi ve bugününün araştırılması. 7- Tarih ve

coğrafyanın araştırılması.

Celadet Bey, 8 Aralık 1933'te Mustafa Kemal'e, daha sonra Nuri Dersimi tarafından geniş bir önsöz yazılarak yeniden yayınlanan bir mektup yazar. Mektupla, o tarihlerde bütün dünyaya ilan edilen 'Genel affın' kapsamına yönelik eleştiriler kaydeder. Celadet Eli Bedîrxan bu mektubuna asıl konu olarak afla başlar, ardından da Cumhuriyet'in Kürtçe diline ve Kürtlere yönelik yaptıklarını ve yapmaya çalıştıklarını ayrıntılı olarak irdeleyip, eleştirir. Celadet Eli Bedîrxan, 1942-1945 yılları arasında ayrıca Ronahî dergisini yayınladı. Ronahî ile birlikte Kürt basınında ilk defa resim ve fotoğraf kullanılır. Toplam 28 sayılı yayınlanan Ronahî, 1945 yılında okuyucularına veda eder.

15 Temmuz 1951'de Şam'da hayata gözlerini yuman Celadet Eli Bedîrxan, Kürt dili ve kültürüne paha biçilemez hizmetler sunar. Hayatının tümünü sürgünde geçiren Bedîrxan'ın ölümünden sonra hayattayken yaptığı Kürtçe dil araştırmaları biraraya toplanır. Bu araştırmalar günümüzde de Kürtçe öğrenmek için kullanılan en önemli kaynaklar arasında yerini koruyor. Gramer çalışmaları yanı sıra şiir de yazan Celadet Eli Bedîrxan'ın yayınlanmış eserleri ise şunlardır: Günlük Notlar, Kürt Sorunu Üzerine (Fransızca), Were Dotmam (şiir), Zilamek û Zimanek, Bingehên Gramera Kurmançî (Kürtçe Gramerin Temelleri).

Şam'da kendi kazdığı ve adına 'Kader Kuyusu' dediği kuyuya düşerek yaşamını yitiren Celadet Eli Bedîrxan'ın hayatı Mehmed Uzun tarafından 'Bîra Qederê' isimli kitapla romanlaştırıldı.

Kürtçenin Yazılı Tarihi

"Hawar bilincin sesidir. Bilinç kendini bilmektir. Kendini bilmek bize bütün güzelliklerin yolunu açar. Kendini tanıyan, kendini rahatlıkta tanıtır. Hawar'ımız herşeyden önce dilimizin var olduğunu gösterecektir. Bu nedenle dil, var olmanın temel koşuludur."

(Hawar, sayı 1/1932)

Anadilde eğitimin gündemleştiği bugünlerde birçok çevre Kürtçe'nin tarihini ve yapısını merak etmeye başladı. Dil etrafında cereyan eden siyasal yoğunlaşma elbette bu dilin bütün inceliklerini öğrenmeyi de gerekli kılacaktı. Önemli tartışılmaya değer olan bu konudaki bir araştırmacının sürece yapacağı en ufak katkısı bu yazının ilhamı oldu.

Tarih boyunca Kürtçe değişik alfabelerle yazılmıştır. Örneğin Yezidilerin kutsal kitaplarından Kitêbê Cilwe'nin Arap alfabesi gibi sağdan sola yazılan farklı ve özgün bir alfabeyle yazılmış bir nüshası 1911'de Viyana'da yayınlanmıştır. Yine bazı komşu halkların, örneğin Süryani ve Ermenilerin de geçmişte kendi ulusal alfabeleriyle yazdıkları Kürtçe birçok kitap mevcuttur. İslamiyetin Kürtlere zorla benimsetilmesinden sonra ise diğer birçok Müslüman topluluk gibi Kürtler de Arap alfabesini kullanmaya başladı. Talihsizliğin ve dilde bölünmenin nedeni olan bu durum yaklaşık olarak 1930'lara dek devam etti.

Kürtçe'nin okunup yazılması despotça bir tutumla ve gayri insani yasalarla yasaklandığı için bir anda sifıra düşen Kürtçe okuma yazma oranında daha sonraki yıllarda da değişme olmadı. Bunun tek istisnası Kürdistan'daki medreselerde Kürt diliyle geleneksel dinsel eğitim gören "feqî" ve "melle"ler idi. Bunlar, Arap alfabesini bildikleri için bu alfabeyle yazılmış olan eski Kürtçe kitapları okuma olanağını

korudular. Bunların dışında TC'nin kuruluşundan 1990'ların başına kadar döneminin Kürt kuşakları yüzlerce yıllık bir birikimin ifadesi olan yazılı Kürt ürünlerini okuma olanaklarını yitirdiler. Geçmiş kuşaklarla yeni kuşaklar arasındaki kültürel köprüler bu anlamda yıkıldı. Çünkü Cumhuriyet, Kürtlere kendi dillerinde okuma ve yazmayı yasaklamıştı. Yeni kuşaktan yasakları göze alan cesur araştırmacılar ise Arap alfabesini bilmedikleri için Kürtçe'nin tüm zenginliğini taşıyan Mem-û Zin'i, Melayê Cizirî'yi, Hezanalı Ehmedê Xasî'yi okuyamıyorlardı.

MİR CELADET'İN TARİHİ ÇABALARI

Cumhuriyet Türkiye'sinin 1927 yılında resmen kabul ettiği alfabe üzerinde Kürt dilbilimcileri çok önce çalışmaya başlamıştı. Ancak hayata geçişi 1932'den sonra gerçekleşmiştir.

Kürtçe bugün 31 harfli alfabeyle yazım alanında kullanılıyor, bu harfler ilk kez 1918 yılında Mir Celadet Eli Bedîrxan (1893-1951) tarafından yazılan Elifba Kurdî adlı kitapta kullanıldı. Bu nedenle bugün Latin alfabeyi kullanan bütün Kürtler Mir Celadet Bedîrxan'ın belirlediği çerçeveye itibar ederek onun koyduğu formel kuralları kabul etmektedirler.

Bu arada Güney Kürdistan'da Xelîl Xeyalî ve Tewfik Wehbi'nin dil ve edebiyat konusundaki çabaları Bedîrxan'ın umutlarını kamçulamıştır.

Bağdat'ta Tewfîq Wehbi öncülüğünde biraraya gelen bir grup Kürt aydını 1918 yılında Gelawêj adında bir dergi çıkarmaya başlamıştı. Kuzeyde ise aynı yıllarda İstanbul'da eski alfabeyle Jin adlı dergi yayınlanıyor.

Ancak Jin ilk sayısından itibaren ateşli eleştirilere maruz kalmaktadır. Çünkü birçok harf gerçek anlamının dışında kullanılınca dil çevrelerinin ve okurlarının tepkisini çekiyor. Okurların gösterdiği tepkiye, "Ne yapalım, arı bir dil Sami alfabesiyle ancak bu şekilde yazılabilir, ibret olsun" diye savunma yapan dergi yöneticileri aslında Kürtçe'nin Latin alfabeyle geçmesine vesile oldular.(1)

Mir Celadet Bedîrxan, ulusal dilde alfabe birliğini sağlamak ve mevcut çalışmaları derlemek için Güney Kürdistanlı dilbilimcisi Tewfik Wehbi ile randevulararak Şam'da görüşüyor, ancak zamanın bilinen elverişsizliği nedeniyle bu çaba sonuca ulaşmıyor.

LATİN ALFABESİYLE İLK DERGİ: HAWAR

Hawar dergisinin 15 Mayıs 1932'de Şam'da yayına başlamasına kadar ortada dil eksenli ciddi bir çalışmaya rastlanmıyor. Ancak Celadet Bedîrxan'ın İstanbul, Almanya ve Şam'da geçirdiği sözkonusu 14 yılı bugün kullanılmakta olduğumuz alfabe üzerinde yoğunlaşarak geçirdiğini sonraki çalışmalarından anlıyoruz.

İlk 23.sayısına kadar yarı Arami (yani eski Arap-İran alfabesi) yarı Latin alfabesiyle yayınlanan Hawar 24.sayısıyla birlikte tümüyle Latin alfabesine geçiyor. O gün bugündür Kurmanciya Bakur dediğimiz kuzey Kurmanci lehçesi Latin alfabesiyle yazılmaktadır.

Kürtçe'nin bütün lehçelerini aynı oranda bilen ve kullanabilen Bedîrxan bu süreçte yabancı dillerden Kürtçe'ye geçen ses ve sözcükleri, Kürtçe'nin kaybolmaya yüz tut-

muş öz ses ve harflerini birbirinden ayırt etmeye çalışıyor. Hawar'ın sayfalarında dil tartışmalarıyla birlikte, lehçelerin ulusal bir dil ekseninde kesişmesini ve hatta Kürt bayrağı üzerinde tanımlamalar bile yapmaktadır.(2)

Hawar ile Bedirxan yarı Türkçe-yarı Kürtçe yaşam tarzından vazgeçiyor. Hawar'da sadece Kürtçe yazmakla kalmıyor, Kürtçe'nin bütün lehçelerinin ortak alfabe kullanmalarını özendirici çabalarını sürdürerek dil birliğinin temel taşı atıyor. Tek amacı Kürtleri dilleriyle tanıştırmak, başka bir deyişle kendi kimlikleriyle tanıştırmak olan Bedirxan'daki Kürt teması ise kardeşlik, birlik, dostluk ve dayanışma içerir.

Ama sessizliğin hüküm sürdüğü bir dönem, Kürtlerin kırıldığı, korkunun ve sürgünün yaşama sindiği yıllardır. Okur yazar Kürt oranı çok yetersiz, olanlarsa dillerine yakın değildir. Osman Sebrî, Cigerxwîn, Qedrî Can ve Nureddîn Zaza gibi Kürt ulusunun kalbine yurtseverlikleriyle taht kurmuş güçlü kalemlerin yetiştiği okuldur Hawar.

Siyasetten elini çeker çekmez bütün zamanını Kürt dili ve edebiyatına veriyor Bedirxan. Çalışmalarında hep yarının amaçlandığını bugünden görüyoruz.

ÜÇ LEHÇE ÜÇ ALFABE

Hawar, ağırlıklı Kurmanci diyalekti ile yayın yapmasına karşın az da olsa "Sorani" ve "Zazaki" yazılara yer vermiştir. Bu pratikten şu sonuç çıkıyordu; Latin alfabesi işlevsel olan bu üç diyalektin yazı gereksinimini karşılıyordu. Buna karşın, dergi yayın sürecinde öne çıkan hem alfabe hem de diğer gramatiksel sorunları yine yayın pratiği içinde aşmaya çalıştı. Bedirxan'ın en büyük rüyası Kürtçe'nin diğer diyalektlerinin de Latin alfabesiyle yazılmasıydı ve bunu sürekli savundu. Ancak, Kürtlerin politik statüsü, farklı sonuçların doğmasına neden oldu ve Kürtçe üç farklı alfabe ile yazılmaya başlandı. Kafkasya ve Rusya'daki Kürtler Kiril alfabesini kullanırken, Irak ve İran'daki parçalarda eski harfli Aramî alfabe kullanmaya devam etti. SSCB toprakları üzerinde yaşayan Kürtler Kiril alfabesiyle, Kuzey Kürdistan ile Suriye egemenliğinde yaşayan Kürtlerse Latin alfabesini kullanmaya başladı.

Gerçi SSCB'nin dağılmasıyla orada yaşayan Kürtler hızla Latin alfabesini kullanmaya başladı ancak Güney ve Doğu Kürtleri ağırlıklı olarak Arap alfabesini kullanmaya devam ediyor. Son yıllarda Avrupa'da yaşayan Doğu ve Güney Kürdistanlı çok sayıda aydının Latin alfabesiyle yazmaya başlaması da gelecekte ortak alfabe kullanımı için umut ışığı olarak görülmektedir.

Kaynakça:

- 1- Rojan Hazım, 4 Şubat 2001, İkibinde Yenigündem
- 2- Mustafa Reşid, Hiwa
- 3- Firat Cewerî, Nêdem 27.sayı
- 4- Rojan Hazım a.g.e.
- 5- Arif Zerevan, 15 Eylül 1988

Hawar'da Kürdistan Bayrağı

"...Ala Kurdan, ji jor ber bi jêr ve, ser hev, sor, sipî û kesk e, di nava wê de roj diçirise. ("Welat, Welatîni û Al", Hawar, No: 9 (30 İlon 1932), r. 1-2)

Hawar'ın 11. sayısının ön ve arka kapaklarında ise Kürt Bayrağının renkli baskısı yayınlanmıştır.

20'inci yüzyılın ilk yarısındaki Kürt Aydınlanma Hareketi'nden ve bu kapsamda Kürt basın-yayın tarihinden söz ederken, Bedirxanî ailesini anmadan geçmek mümkün değildir. Özellikle Botan bölgesinde çok köklü bir geçmişe sahip Bedirxanî ailesinin tarihi aynı zamanda isyan ve sürgünün tarihidir. Yavuz Sultan Selim döneminde ailenin tamamı katliamdan geçirilir, onlardan yalnız iki erkek çocuk halk tarafından saklanarak kurtulur. Sultan Abdulmecid ve oğlu Sultan II. Abdulhamit döneminde Bedirxanilere karşı bu kez katliam yerine sürgün, dağıtma ve tecrit dayatılır. Ve Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerinde Bedirxanilerle siyasi iktidar arasındaki ilişkide isyan ve sürgün yine belirleyici olur. Mîr Bedirxan Osmanlı İmparatorluğu'na karşı Bedirxaniler Ayaklanması'nı başlatır. Ancak ne Mîr galip gelir, ne imparatorluk ayaklanmayı tamamen bastırabilir. Sonuçta Rodos adasına sürgün edilir.

Sürgünün amacı yürekte ve beyinde ana topraklardan koparılış ise eğer, Bedirxaniler konusunda sonuçsuz kalır. Celadet Elî Bedirxan'ın hayatı da bu gerçeğin en güzel örneğidir. 1893 yılının Mayıs ayında Ortadoğu'nun en batısında, İstanbul'da Mîr Bedirxan'ın torunu olarak dünyaya gelir. İlk ve orta öğrenimini İstanbul'da tamamlayan Celadet Bey, Birinci Dünya Savaşı sırasında Osmanlı ordusu saflarında Kafkas cephesinde bulunur. Osmanlı İmparatorluğu'nun dağılmasından sonra Kürt aşiretlerinin birliğini sağlamak için çaba sarf eder. 1922'de kardeşi Kamuran ile birlikte gitmek zorunda kaldığı Almanya'da öğrenimini sürdürür. Ardından 1925 yılında birçok akrabasının yaşadığı Mısır'ın başkenti Kahire'ye geçer. Zira ilk Kürtçe gazete 'Kurdistan' 1898-1902 yılları arasında Miqdad Midhet Bedirxan tarafından Kahire'de yayımlanmıştı. Bu gazetenin sayılarının çoğu Kahire'de basılırken, bazıları ise Cenevre ve Falkstone'de basılır. Sürgün içinde sürgüne sebep olan bu gazete sürekli olarak yer değiştirmek zorunda kalır. Çünkü Albülhamit döneminde yayın hayatına başlayan gazete Osmanlı yönetimi tarafından tehdit olarak görülür ve sesinin kısılması için değişik baskı araçlarına başvurulur. Celadet Elî Bedirxan bir süre Kahire'de kaldıktan sonra Şam'a gider. Burada Haco Ağa ve önde gelen Kürt aydınlarıyla birlikte Ekim 1927'de Beyrut'ta kurulan Xoybun'un kuruluşunda aktif rol alır. Şeyh Said İsyanı'ndan sonra kurulan Xoybun örgütü Kürdistan'ın dört parçasındaki Kürt hareketleri birlikte hareket etme yönünde örgütlemeye ve Kürt aşiretlerini birleştirmeye çalışır. Örgütün iddari komitesinin başkanlığını yapan Celadet Bey, kardeşi Kamuran ve arkadaşları Memduh Selim Bey, Süreyya Bedirxan, Şahin Bey, Haco Ağa, Ramanlı Emin, Şeyh Sait'in oğlu Ali Rıza gibi isimlerle Ağrı İsyanı'nı örgütler.

Hedefine ulaşmayan bu ayaklanmadan sonra Celadet Elî Bedirxan yayın çalışmalarına ağırlık verir. 1932 yılından itibaren Şam'da Hawar dergisini yayımlar. Toplam 57 sayısı çıkan dergi 23'üncü sayısından itibaren sadece Latin harfleriyle çıkar. Derginin ilk sayısında "Hawar bilimin sessizdir, bilim kendini tanımadır, kendini tanıma ise bize kurtuluşu ve güzelliği getirecektir" şeklinde yazan Celadet Elî Bedirxan, şöyle devam eder: "Kendini tanıyan herkes, kendini tanıtabilir. Hawar'ımız herşeyden önce dilimizi tanıta-cak, çünkü dil varlığın ilk şartıdır." Büyük zorluklar içinde yayın hayatını sürdüren Hawar'ın Latin alfabeli olma-

Bilûra min

Bilûra min a şîrîn
tu di sariya sibehê
û hingûra êvarê de
hevalê bêhevalan,
destbirayê şivan û dilketiyan î.
Dengê te
hêstirên dilên xemgîran,
silava ji hev-veçetîyan,
girîn û zarîna dilketiyan

tîne bîra min.
bilûra min tu î,
xemrevîna terkeseerên dinyayê!

Dengê bilûra min,
çiya û zozanên bilind,
kaniyên bi gul û rihan dorgirtî,
guhê keft û serê zinaran
guhdarên te ne!
û sira bayê xerbî
te di nav pelên darê de digerîne.

Bilûra min, were emê
bi wî çiyayê bilind re
bi hewa kevin,
û bibin cîranê bayên xurt
û hevalê kîmtên wan
yên bi mij û dûman,
û tê de dengê xwe berdîn,
û zarîna dengê me
bikeve nav kortal û geliyan
û bêcanîya erdên jêrîn
bihejîne;
û pêlên ava heftreng
ên xemzebaz
nalîna me bigehîne
deşta Sirûç û Diyarbekrê;
û beriya mêrxasên Berazan;
û kalîna berxan

tev şehîna hespan
li me vegeerînin.

Bilûra min, binêre û bibihîze!
Roj çû ava,
stêra êvarê bû geş,
kolosên çîyan ên gewr
û hewraniyên wan ên sor û zêrîn
bûne çûn;
û pêlên ava sevê ên reş
ketine dest û newalan
heta rûyê gir û kepezan.
Di qeraca de
kevir piyê şevgera dixapînin
û bêdengîya şevê de
pêjna lingên mêrxasan tê.

Bilûra min,
dengê xwe berde!
Dinya, mîna zarokêkî berşîr,
ket dergûşa xwe;
Dengê xwe berde, bilûra min,
û jê re bilorîne,
xema wê birevîne!
Bilûra min tu î.

Xemrevîna terkeseerên dinyayê;
û li rohelatî
dema ko دنیا hişyar dibe
ji xew radibe
ji me re
strana azadî û serbestiya
Kurdistanê
binchwirîne,
û dengê wê stranê, bila,
mîna tîrêjên rojê ên pak û zêrîn
bikeve nav dil û guhên me.
Bilûra min,
Tu î xemrevîna dilketiyên welêt

Celadet Elî Bedîrxan

sı aynı zamanda bir okul işlevini de görür, Nureddin Zaza, Cegerxwîn, Qedri Can gibi Kürt aydımları yetiştirir. Celadet Elî Bedîrxan'ın yedi ana başlık altında topladığı Hawar'ın yayım yönteminde Kürt dili çalışmaları ağırlıklı bir yer tutar: 1- Kürt alfabesinin Kürtler içerisinde yayılması ve öğrenilmesi. Kürt dilbilgisi gramerinin tasnif edilerek parça parça yayınlanarak daha sonra kitap haline getirilmesi. 2- Kürt şive/lehçelerinin araştırılması ve birliğinin sağlanması. Kürt dilinin temellerinin, tarih içindeki oluşumu ve gelişiminin araştırılması. 3- Kürt öykü, masal, şarkı vs.nin yayınlanması. 4- Kürt diwanlarının yayınlanması. Seçkin şair ve kişilerin biyografilerinin yayınlanması. 5- Kürt şarkılarının kaideleri ve Kürt danslarının araştırılması. 6- Her tür Kürt geleneğinin geçmişi ve bugününün araştırılması. 7- Tarih ve coğrafyanın araştırılması.

Celadet Bey, 8 Aralık 1933'te Mustafa Kemal'e, daha sonra Nuri Dersimi tarafından geniş bir önsöz yazılarak yeniden yayınlanan bir mektup yazar. Mektupla, o tarihlerde bütün dünyaya ilan edilen 'Genel affın' kapsamına yönelik eleştiriler kaydeder. Celadet Elî Bedîrxan bu mektubuna asıl konu olarak aflag başlar, ardından da Cumhuriyetin Kürtçe diline ve Kürtlere yönelik yaptıklarını ve yapmaya çalıştıklarını ayrıntılı olarak irdeleyip, eleştirir. Celadet Elî Bedîrxan, 1942-1945 yılları arasında ayrıca Ronahî dergisi-

ni yayınlar. Ronahî ile birlikte Kürt basınında ilk defa resim ve fotoğraf kullanılır. Toplam 28 sayı yayınlanan Ronahî, 1945 yılında okuyucularına veda eder.

15 Temmuz 1951'de Şam'da hayata gözlerini yuman Celadet Elî Bedîrxan, Kürt dili ve kültürüne paha biçilemez hizmetler sunar. Hayatının tümünü sürgünde geçiren Bedîrxan'ın ölümünden sonra hayattayken yaptığı Kürtçe dil araştırmaları biraraya toplanır. Bu araştırmalar günümüzde de Kürtçe öğrenmek için kullanılan en önemli kaynaklar arasında yerini koruyor. Gramer çalışmaları yanı sıra şiir de yazan Celadet Elî Bedîrxan'ın yayınlanmış eserleri ise şunlardır: Günlük Notlar, Kürt Sorunu Üzerine (Fransızca), Were Dotmam (şiir), Zilamek û Zimanek, Bingehên Gramera Kurmancî (Kürtçe Gramerinin Temelleri).

Şam'da kendi kazdığı ve adına 'Kader Kuyusu' dediği kuyuya düşerek yaşamını yitiren Celadet Elî Bedîrxan'ın hayatı Mehmed Uzun tarafından 'Bîra Qederê' isimli kitapla romanlaştırıldı.

ÜYELERİMİZDEN HABERLER

YENİ ÜYE KAYITLARI

SİCİL NO	ADI	SOYADI	İL
75393	ABDULLAH	POLAT	VAN
75394	KENAN	KARAKOÇ	MALATYA
75395	SÜLEYMAN ARIF	SÖYLEMEZ	DIYARBAKIR
75482	SİBEL	AKBIYIK	ADIYAMAN
75579	MEHMET BAKİ	ÖZCAN	MALATYA
75650	MUSTAFA	SOYSAL	
75802	AYŞE	ÖZTEKİN	DIYARBAKIR
75803	SÜLEYMAN	ÖZER	DIYARBAKIR
75804	HAKAN	ÇETİN	BATMAN
75805	DERYA	ÖZAYDOĞDU	DIYARBAKIR
76016	MEHMET ABDULLAH	ENSARİ	MARDİN
76131	UĞUR	ARPAÇI	MALATYA
76191	ATILLA	DOĞRU	DIYARBAKIR
76192	FURKAN	YARDIMCI	ADIYAMAN
76302	ABDULKADİR	MEŞE	MALATYA
76303	İSMAİL	AK	BATMAN
76306	YAŞAR	POLAT	MALATYA

YENİ SMM BÜROLARI

ADI	TESCILNO	SMMSICILNO	SMMADI	SMMSOYADI	İL
MED-MAK DOĞALGAZ MAKİNA İNŞ.MOB.VE İÇ DEK.TEM.LTD.ŞTİ.	8931	73990	ŞİYAR ÖZGÜR	DURŞUN	DIYARBAKIR
YAVUZHAN MÜTEAHHİTLİK MAK.İNŞ.SAN.VE TİC.LTD.ŞTİ.	8946	46416	MUSTAFA	YAVUZ	ŞANLIURFA
CANLAR LPG VE CNG DÖNÜŞÜM SİSTEMLERİ SAN.VE TİC.LTD.ŞTİ.	8980	73641	İHSAN KEMAL	DEVİREN	DIYARBAKIR
YUSUF BALI - SİSTEM MÜHENDİSLİK MÜŞAVİRLİK	8989	47544	YUSUF	BALİ	MARDİN
DOĞAL DOĞU ALTERNATİF ENRJ.SANAYİ TİC.A.Ş.	9041	54360	YÜKSEL	BATIBAY	DIYARBAKIR
ABDULLAH AYATA - ABAY MÜHENDİSLİK	9053	67149	ABDULLAH	AYATA	DIYARBAKIR
NEJDET HAROĞLU	9093	27794	NEJDET	HAROĞLU	ELAZIĞ
TPK MÜH.VE MÜŞ.HİZM.SAN.VE TİC.LTD.ŞTİ.	9095	34456	İSMET	TOPKAN	BATMAN
KENT OTOGAZ OTOM.İNŞ.GIDA TAR.HAY.PET.ÜRÜN.İTH.İHR.SAN.VE TİC.LTD.ŞTİ.	9096	71197	MİTHAT	DEMİR	MALATYA
EKİNCİALP DOĞALGAZ İNŞ.ELEKT.TAAH.PAZ.SAN.TİC.LTD.ŞTİ.	9132	72705	ESRA	KARA	VAN
HACI MEHMET VURAN - GENÇ MÜHENDİSLİK PROJE VE TAAH.HİZM.	9172	29524	HACI MEHMET	VURAN	DIYARBAKIR
GEDİK MAKİNA MÜHENDİSLİK İNŞ. TESİSAT SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ.	9195	7396/64241	MEHMET / KADİR	GEDİK	VAN
VİZYON DOĞALGAZ MÜHENDİSLİK	9197	67940	NEDİM	KILIÇ	DIYARBAKIR

ÜYELERİMİZE VE YAKINLARINA BAŞSAĞLIĞI DİLERİZ.

- Şube Müdürümüz Mehmet Tarhan 'ın dayısı vefat etti.
- Teknik Görevlimiz Ramazan Vuran'ın dayısının oğlu vefat etti.

ÇİFTLERİ KUTLUYOR BİR ÖMÜR BOYU MUTLULUKLAR DİLİYORUZ.

- Üyelerimizden Murat Taban evlendi.
- Üyelerimizden İbrahim Sancar evlendi.

SAĞLIKLI HUZURLU VE MUTLU BİR HAYAT GEÇİRMESİNİ DİLİYORUZ.

- Üyemiz Hacı Kaya'nın bir erkek bebeği oldu.
- Bülent Özdel'in bir kız çocuğu oldu.

